

ARBEIDERNES FAGLIGE LANDSORGANISASJON

*P*rotokoll

OVER FORHANDLINGENE
VED REPRESENTANTSKAPETS MØTE

28. MAI 1956

ARBEIDERNES FAGLIGE LANDSORGANISASJON

PROTOKOLL

over

forhandlingene ved representantskapets

møte i Oslo 28. mai 1956

Referat ved Henry Harm

ARBEIDERNES AKTIETRYKKERI

OSLO 1956

Talerregister.

Andersen, Alf, 11.
Andersen, Ragnvald, 38.
Andresen, Thorleif, 40.
Barli, Arne, 10.
Bærntsen, Bernh., 34, 39.
Bøe, Johan M., 23.
Dahlberg, Bjarne, 10.
Gerhardsen, Einar, 24, 39.
Graver, Torjus, 9.
Hansen, Ingvald, 10, 23.
Kjelsrud, Klaus, 11, 35.
Larsson, Josef, 35.
Madsen, K. O., 10.
Mentsen, P., 6.
Nordahl, Konrad, 5, 6, 8, 9, 10, 11, 12, 34, 35, 38, 39, 40.
Romslo, Hj., 10.
Strand, Einar, 37.
Svendsen, Ruth, 37.
Torkildsen, Karsten, 33.
Wiik, Torbjørn, 36, 38.

Sakregister.

	Side
Talerregister	2
Dags- og forretningsordenen	5
Navneopprop	6
Beretning for 1955	8
Regnskap og revisjonsinnberetning for 1955	9
AFL's distriktskontor i Nordland	9
Lønninger for tillitsmenn i LO m. v.	9
Den faglige situasjon	11
Konrad Nordahls foredrag	12
Ordsiftet	23
Statsminister Einar Gerhardsens innlegg	24
Det fortsatte ordsifte	33
Voteringen	39
Avslutningen	40

Landsorganisasjonens representantskap

hadde sitt ordinære møte mandag 28. mai 1956. Det ble holdt i Folkets Hus' store sal i Oslo og ble åpnet av formannen, *Konrad Nordahl*, kl. 11. Han ønsket på vegne av sekretariatet de frammøtte representanter velkommen. Likeledes ønsket han gjestene vel møtt, og en særlig hilsen brakte han til elevene fra Sørmarka, som ville følge forhandlingene fra galleriet. Jeg håper dere vil ha utbytte av å overvære representantskapsmøtet, sa Nordahl. Dette er det ordinære representantskapsmøte som vi vanligvis holder i mai. Samtidig har vi ført opp den faglige situasjon på dagsordenen, og vi skal drøfte hvordan den har utviklet seg siden vi var samlet i januar.

Dagsordenen

var foreslått slik av sekretariatet:

1. Godkjenning av forretningsorden og dagsorden.
2. Beretning for 1955.
3. Regnskap og revisjonsinnberetning for 1955.
4. Den faglige situasjon.
5. AFL's distriktskontor i Nordland.
6. Lønninger for tillitsmenn i Landsorganisasjonen, samorganisasjonene og distriktskontorene, samt for revisjonssjef og revisorer. (Jfr. vedtektenes § 9, pkt. 4 og 7.)

Enstemmig og uten debatt ble forslaget tiltrådt.

Forretningsordenen

var foreslått slik av sekretariatet:

1. Møtets forhandlinger er ikke offentlige. Meddelelser til pressen skjer kun ved AFL's presse- og informasjonskontor.
2. Ingen har rett til å få ordet mer enn 2 ganger i samme sak. Unntatt fra innledningsforedraget begrenses taletiden til 10 minutter første og 5 minutter annen gang. Til forretningsordenen gis ordet bare 1 gang og høyst 1 minutt for hver sak. For øvrig kan det stilles forslag til ytterligere tidsbegrensning og strek med de inntegnede talere.

3. Forslag innleveres skriftlig og undertegnet med vedkommendes navn. Intet nytt forslag kan tas opp etterat det er besluttet satt strek med de inntegnede talere. Forslag som ingen forbindelse har med de på dagsordenen oppsatte saker, kan ikke behandles.
4. Alle vedtak skjer med alminnelig flertall. I tvilstilfelle, eller når 10 representanter forlanger det, foregår avstemningen ved navneoppbøp.
5. I protokollen innføres bare forslagene, avstemningene og de fattede beslutninger, samt oppgave over dem som deltar i debatten. Protokollen leses opp ved hvert møtes begynnelse og for siste møte ved dets avslutning.

Arbeidstiden settes fra kl. 9.30—13.00 og fra kl. 15.00—18.30.

Konrad Nordahl: Jeg har en bønn til representantene. Jeg vil be om at vi forsøker å gjøre oss ferdig i dag. Forholdet er at vi har en masse forhandlinger og megling. De står så å si i kø, og det er vanskelig for sekretariatets medlemmer å kunne ofre mer enn én dag. Hvis vi alle hjelpes ad, så skulle vi kunne klare å bli ferdige i dag. Det er jo ikke noen stor dagsorden vi har å behandle. Vi skulle vel kunne gjøre oss ferdig med alle de andre sakene i formiddagsmøtet, og så gå løs på den faglige situasjon i ettermiddagsmøtet. Dette representantskapsmøte er i innkallingen varslet for 2 dager, så alle utenbys representanter vil få oppgjør i samsvar med det.

Forretningsordenen ble enstemmig godkjent.

Navneoppbøp

ble foretatt av nestformannen. **P. Mentsen.** Disse representanter, sekretariatsmedlemmer, gjester og funksjonærer fra administrasjonen var møtt:

Arbeiderpartiets Presseforbund: 1. Per Haraldsson, Oslo.
Norsk Forbund for Arbeidsledere og Tekn. Funksjonærer: 2. Fritz Hannestad, Oslo.
Norsk Arbeidsmandsforbund: 3. Walther Kristiansen, Oslo. 4. Thorleif Ørsal, Sunndalsøra. 5. B. Reines, Russåga i Salten. 6. Gudmund Sevik, Sandåmo, Namsskogan. 7. Henrik Damli, Løkken Verk.
Norsk Baker- og Konditorforbund: 8. Bjarne Dahlberg, Oslo.
Norsk Bekledningsarbeiderforbund: 9. Rudolf Eriksen, Oslo. 10. Gunnar Nilsen, Oslo. 11. Konrad Hjørnevik, Bergen. 12. Finn Nilsen, Drammen.
Norsk Bokbinder- og Kartonmasjearbeiderforbund: 13. Johan M. Bøe, Oslo.
Norsk Bygningsindustriarbeiderforbund: 14. Erling Kristensen, Oslo. 15. Arne Rønning, Oslo. 16. Lars Jansen, Bergen. 17. Albert Johansen, Tromsø. 18. Oscar Skogly, Lillehammer.
Norsk Centralforening for Boktrykkere: 19. Halfdan Wigaard, Oslo.
Norsk Elektriker- og Kraftstasjonsforbund: 20. Joh. Henriksen. 21. Bjarne Klafstad, Oslo.
Norsk Fængselstjenestemannsforbund: 22. Sverre Ofstad, Oslo.
Norsk Gullsmedarbeiderforbund: 23. Hugo Lindahl, Oslo.
Norges Handels- og Kontorfunksjonærers Forbund: 24. Otto Totland, Oslo. 25. Peder Birkeland, Oslo. 26. Sigurd Vatnedal, Bergen. 27. Paul Arnseth, Hamar. 28. Ruth Svendsen, Porsgrunn.

Norsk Hotell- og Restaurant-Arbeiderforbund: 29. Eivind Strømmen, Oslo. 30. Sigurd Johansen, Oslo.
Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund: 31. Elob Strand, Greåker. 32. Leif Kristiansen, Raufoss. 33. Ragnvald Andersen, Bergen. 34. Rasmus Falnes, Stavanger. 35. Anton Johansen, Andselv.
Norsk Jernbaneforbund: 36. O. Vollum, Oslo. 37. Emil Edvardsen, Oslo. 38. W. Engen, Hop pr. Bergen. 39. Arne Olsen, Oslo. 40. Karsten Hansen, Oslo.
Norsk Kjemisk Industriarbeiderforbund: 41. Johs. P. Løkke, Notodden. 42. Kristoffer Jakopsen, Sauda. 43. Bernt Taule, Oslo. 44. Harald E. Olsen, Agnes pr. Stavern. 45. Anker Nordtvedt, Oslo.
Norsk Kjøttindustriarbeiderforbund: 46. Helmer Karlsson, Oslo.
Norsk Kommuneforbund: 47. Karl Furuskjegg, Oslo. 48. Ivar Andresen, Oslo. 49. K. O. Madsen, Bergen. 50. Leif Rinnan, Trondheim. 51. Anders Salvesen, Kristiansand S.
Lensmannsbetjentenes Landslag: 52. Olav R. Wessel-Hansen, Nanset pr. Larvik.
Norsk Litografisk og Kjemigrafisk Forbund: 53. Eivind Nilsen, Oslo.
Norsk Lokomotivmannsforbund: 54. M. Heggstad, Oslo.
Norsk Losforbund: 55. Hj. Breiland, Bergen.
Norsk Maskinistforbund: 56. Leif Lerstad, Oslo. 57. Conrad Johnsen, Oslo.
Norsk Murerforbund: 58. Lorange Kristiansen, Oslo.
Norsk Musikerforbund: 59. Rolf Gammleng, Oslo.
Norsk Nærings- og Nydelsesmiddelarbeiderforbund: 60. Einar Strand, Oslo. 61. Arne Barli, Oslo. 62. Hans Andreassen, Fredrikstad. 63. Sigvard Sjur- sen, Bergen.
Norsk Papirindustriarbeiderforbund: 64. Olaf Bratlie, Oslo. 65. Arne Forsberg, Sarpsborg. 66. Arvid Nebell, Svelvik. 67. J. Moe Larssen, Porsgrunn. 68. Sigurd Bakke, Rena.
Norsk Politiforbund: 69. Odd Eide, Oslo.
Postfolkenes Fellesforbund: 70. Aksel O. Gubberud, Oslo. 71. Fritz Thorsen, Oslo.
Norsk Sjømannsforbund: 72. Gunvald Hauge, Oslo. 73. Bendik Øyan, Oslo. 74. Gøsta Andersen, Sandefjord. 75. Karl Oshaug, Stavanger. 76. Johan Jensen, Tromsø.
Norsk Skinn- og Lærarbeiderforbund: 77. Axel Erichsen, Oslo.
Norsk Skog- og Landarbeiderforbund: 78. Hans Ruud, Oslo. 79. Ole Røset, Steinkjer. 80. Klaus Kjelsrud, Oslo. 81. Ivar Fossberg, Blaker. 82. Harald Børresen, Gjøvik.
Norsk Skotøyarbeiderforbund: 83. Ingv. Hansen, Oslo.
Norsk Stenindustriarbeiderforbund: 84. Walther Broe, Oslo.
Norsk Støperiarbeiderforbund: 85. Per Andersen, Oslo.
Norsk Tekstilarbeiderforbund: 86. Gulbrand Brauer, Oslo. 87. Hj. Romslo, Ytre Arna. 88. Anna Nilsen, Oslo.
Norsk Telegraf- og Telefonforbund: 89. Wilh. Østgaard-Hansen, Harstad. 90. Harald Fondevik, Oslo.
Norsk Tjenestemannslag: 91. Thv. Karlsen, Oslo.
Norsk Tobakkarbeiderforbund: 92. Torbjørn Wiik, Oslo.
Norsk Tolltjenestemannsforbund: 93. Jens Dahl, Oslo.
Norsk Transportarbeiderforbund: 94. Salomon Hansen, Bodø. 95. Leif Bredland, Trondheim. 96. Ing. Henriksen, Haugesund. 97. Aug. Crowo, Bergen. 98. Wilhelm Olsen, Oslo.

Norsk Treindustriarbeiderforbund: 99. Einar Skarstein, Syfteland. 100. Erik Eriksen, Oslo.
Norges Urmaker Svenneforbund: 101. Tor Bratager, Oslo.

SAMORGANISASJONENES REPRESENTANTER I REPRESENTANTSKAPET

Aust-Agder faglige Samorganisasjon: 103. Erling Dahlen, Arendal.
Bergen og Fylkenes faglige Samorganisasjon: 104. Bernh. Berntsen, Bergen.
105. B. Børretzen, Os pr. Bergen. 106. Matias Osland, Høyanger.
Buskerud faglige Samorganisasjon: 107. Erling Andersen, Kongsberg.
Finnmark Fylke: 108. Erling Jensen, Hammerfest.
Hedmark faglige Samorganisasjon: 109. Odvar Larsen, Hamar.
Møre og Romsdal faglige Samorganisasjon: 110. Oluf Melby, Kristiansund N.
Nordland Fylke: 111. Adolf Holm, Bodø.
Oppland faglige Samorganisasjon: 112. Martin Haugen, Gjøvik.
Oslo faglige Samorganisasjon: 113. Kåre Hansen, Oslo.
Rogaland Fylke: 114. Hugo Jacobsen, Stavanger.
Sørlandets faglige Samorganisasjon: 115. S. Salvesen, Kristiansand S.
Telemark faglige Samorganisasjon: 116. Th. Hanæs, Skien.
Troms Fylke: 117. Alf Olsen, Tromsø.
Trøndelag faglige Samorganisasjon: 118. Arne Forseth, Trondheim. 119.
Einar Hallgren, Røros.
Vestfold faglige Samorganisasjon: 120. Arthur J. Olsen, Tønsberg.
Østfold faglige Samorganisasjon: 121. Oscar Lauritzen, Sarpsborg.
Fra Sekretariatet: 122. Konrad Nordahl, Oslo. 123. P. Mentsen, Oslo. 124.
Hans Hegg, Oslo. 125. Alf Andersen, Oslo. 127. Alfred Nilsen, Oslo (f.f.).
128. Marius Trana, Oslo. 129. Josef Larsson, Oslo. 130. Karsten Torkildsen,
Oslo. 131. Ingv. Haugen, Oslo. 132. Alfred Ljøner, Oslo. 133. Olaf Aske-
land, Oslo. 134. Emil Torkildsen, Oslo (f.f.).
Varamenn: 135. Thorleif Andresen, Oslo (Andresen er varamann for de valte
tillitsmenn). 136. Erling Frogner, Oslo. 137. Kaare Pehrson, Oslo. 138.
Kristine Amundsen, Oslo. 139. Olav Bruvik, Oslo (f.f.). 141. Arthur Karl-
sen, Oslo. 142. Odin Rønbeck, Oslo (f.f.). 143. A. K. Lien, Oslo.
Fra Revisjonsutvalget: 144. Johan Didriksen, Oslo. (Peder Birkeland og
Halfdan Wigaard er oppført under sine respektive forbund.)
AFL Distriktskontor, Rogaland: 145. Per Aase.
AFL Distriktskontor, Finnmark: 146. Aksel Olsen.
Samarbeidskomiteen: 147. Einar Gerhardsen. 148. Martin Tranmæl. 149.
Trygve Bratteli.
Funksjonærsambandet: 150. Idar Norstrand.
LO's Ungdomsutvalg: 151. Anders Mørk.
LO's Kvinnenemnd: Hilda Anderson.
Gjester: 153. Statsråd Ulrik Olsen. 156. Arbeidsattaché Bruce Miller, USA.
LO's administrasjon: 157. Jens Berg. 158. Torjus Graver. 159. Paul Engstad.
160. Alfred Skar. 161. Arne Kr. Meedbye. 162. Ragna Karlsen. 163. Egil
Ahlsen. 164. Kåre Halden. 165. Kjell Holler. 166. Jon Rikvold. 167.
Harald Andersen. 168. Røberg-Larsen.

Beretning for 1955.

Den trykte beretning for 1955 var omdelt til representantene.
Konrad Nordahl gjorde oppmerksom på en uteglemlelse på side
13 under avsnittet «Representasjon». Der var det falt ut at Konrad

Nordahl hadde vært til stede ved Norsk Maskinistforbunds lands-
møte 12. august.

Beretningen ble deretter gjennomgått avsnitt for avsnitt uten at
det kom noen merknader.

Hele beretningen ble til slutt satt under votering og enstemmig
godkjent.

Regnskap og revisjonsinnberetning for 1955.

Konrad Nordahl refererte de framlagte regnskaper post for post.
Sjefen for LO's revisjonskontor, Torjus Graver, refererte deretter
revisjonsberetningen.

Voteringen.

Ingen forlangte ordet til regnskapene eller revisjonsinnberetnin-
gen, og de ble enstemmig godkjent. (Så vel beretning som regnskap
blir endelig godkjent av kongressen.)

AFL's distriktskontor i Nordland.

Sekretariatet la fram følgende innstilling:

Nils Hillestad ble i representantskapets møte 6. mai 1955 ansatt som sekre-
tær ved Distriktskontoret i Bodø.

Hillestad har imidlertid nå meddelt at han ikke kommer til å tiltre stil-
lingen. Nyansettelse må derfor foretas.

Da det ikke holdes ordinært representantskapsmøte i det år det er kon-
gress, vil neste ordinære møte først holdes i mai 1958. Sekretariatet vil der-
for foreslå for representantskapet:

**Representantskapet gir sekretariatet fullmakt til å avertere
stillingen som distriktssekretær i Nordland på ny og foreta den
endelige ansettelse.**

Votering.

Innstillingen ble vedtatt enstemmig uten merknader.

Lønninger for tillitsmenn i LO m. v.

Det forelå følgende innstilling fra sekretariatet:

I henhold til Landsorganisasjonens vedtekter, § 9, punkt 4 og 7, er det
representantskapet som fastsetter lønningene for tillitsmenn i Landsorga-
nisasjonen, samorganisasjonene (og distriktskontorene), samt for revisjons-
sjef og revisorer.

Da en må gå ut fra at alle organiserte lønnstakere vil få regulert sine
lønninger i løpet av 1956 og det ikke holdes ordinært representantskapsmøte
i det år det er kongress, foreslår sekretariatet at representantskapet gjør
slikt vedtak:

**Representantskapet bemyndiger sekretariatet i tiden inntil neste
representantskapsmøte å regulere lønningene for ovennevnte
grupper.**

Ingvald Hansen, Norsk Skotøyarbeiderforbund: Jeg har ikke noe å innvende mot sekretariatets innstilling, men jeg vil ta opp et annet spørsmål i samme forbindelse. Jeg sikter til diétsatsene og satsene for tapt arbeidsfortjeneste. Det vil etter min mening være riktig å behandle dette spørsmålet samtidig. Jeg vil foreslå at disse satsene blir forhøyet med 10 prosent og opptar følgende forslag:

«I samsvar med vedtektenes § 9, punkt 9, beslutter representantskapet at samtlige diétsatser og tapt arbeidsfortjeneste forhøyes med 10 prosent.»

K. O. Madsen, Bergen, Norsk Kommuneforbund, likte ikke riktig formen på det vedtak som en her var innbudt til å gjøre. Ville det ikke være mer korrekt å sette ned et utvalg på 3 eller 5 mann som kunne komme med en innstilling overfor representantskapet? spurte han. Han tok opp et forslag som etter de følgende bemerkninger fikk denne ordlyd:

«Representantskapet 28/6 1956 oppnevner en komité på 5 medlemmer som får i oppdrag å avgi innstilling til sekretariatet når det gjelder lønnsregulering for Landsorganisasjonens tillitsmenn.»

Konrad Nordahl: Mener Madsen at komitéen skulle avgjøre saken? Representantskapet kan imidlertid ikke delegere sin myndighet til en komité i en sak av denne art.

Madsen: Nei, jeg mener komitéen kunne komme med innstilling overfor sekretariatet.

Arne Barli, Oslo, Norsk Nærings- og Nydelsesmiddelarbeiderforbund, syntes heller ikke det var riktig at sekretariatet avgjorde sine egne lønninger. Det burde være en komité.

Bjarne Dahlberg, Norsk Baker- og Konditorforbund, understreket at det var LO's faste tillitsmenns lønninger som skulle reguleres, og sekretariatets vanlige medlemmer kunne selvsagt gjøre dette. Representantskapet kunne trygt overlate til sekretariatet å foreta lønnsreguleringen.

Hj. Romslo, Ytre Arna, Norsk Tekstilarbeiderforbund, trodde ikke dette holdt etter lovene. Det er representantskapet som har myndighet til å fastsette lønningene, sa han, og det står ikke noe om at representantskapet har rett til å overdra sin myndighet til noen annen instans. Det burde likevel ha foreligget en innstilling fra et utvalg. Det er en tvilsom affære å avgjøre sine egne lønninger.

Konrad Nordahl: Når det ikke er fremmet noe forslag, så kommer det av at saken nå nylig er tatt opp. Vi foreslår at sekretariatet skal regulere lønningene, fordi vi ikke får noe ordinært representantskapsmøte før i 1958. Neste år skal vi nemlig ha kongress. Alle er sikkert enig i at det skal være anledning til å regulere lønningene. Madsen har foreslått en komité.

Voteringen.

Det ble votert pro og kontra Madsens og sekretariatets innstilling, og den sistnevnte ble vedtatt med stort flertall.

Konrad Nordahl foreslo at spørsmålet om diétsatser og satsene for tapt arbeidsfortjeneste ble sendt over til sekretariatet og behandlet sammen med lønningene.

Klaus Kjelsrud, Norsk Skog- og Landarbeiderforbund, støttet formannens forslag. Vi kan ikke avgjøre dette spørsmålet på stående fot, sa han.

Voteringen.

Mot 2 stemmer ble det vedtatt å bemyndige sekretariatet til å regulere disse satser.

Formiddagsmøtet sluttet kl. 12.30.

Ettermiddagsmøtet

tok til kl. 14. Protokollen fra formiddagsmøtet ble lest av *Alf Andersen*. Den ble godkjent uten merknader.

Den faglige situasjon.

Fra sekretariatet forelå følgende innstilling:

I sin uttalelse om tariffrevisjonen i 1956 framholdt representantskapet bl. a. at den endelige utforming av lønnskravene måtte utstå til en hadde bedre oversikt over prissituasjonen. I mars offentliggjorde Regjeringen det den mente burde være rammen for det forestående pris- og lønnsoppgjør. Den tok sikte på å stabilisere på et indekstall på 150, basert på om lag 4 poengs stigning som følge av subsidiereduksjon og høyere melkepris, og om lag 1.5 poengs stigning etter fullt utslag av tariffoppgjøret.

Representantskapet vil peke på at levekostnadsindeksen pr. 15. april var 147. Stigningen i melkeprisen sammen med annen prisstigning som har funnet sted, vil etter alt å dømme bringe indeksen opp i 150 før virkningen av lønnstilleggene har gitt seg noen utslag.

Representantskapet vil i denne sammenheng særlig feste oppmerksomheten på varegruppen «Poteter, grønnsaker, bær og frukt» i levekostnadsindeksen der indekstallet for april i år ligger 15 prosent høyere enn nivået under maksimalprisene høsten 1955 og 19 prosent høyere enn i april 1955. Prisforskjellen fra april i fjor til april i år tilsvarer alene for denne gruppen over 1.5 poengs utslag i levekostnadsindeksen.

Representantskapet vil understreke alvoret i situasjonen og framheve at det i tiden framover må bli hovedoppgaven i den økonomiske politikken å sikre stabilisering av prisene på det nivå som er lagt til grunn for tariffrevisjonen. Den lønnsøkning som er oppnådd bør i de aller fleste tilfelle kunne tas på bekostning av fortjenestemarginen i næringslivet. Myndighetene må gjennom utbygging av kontroll- og overvåkingsarbeidet påse at dette blir

gjort. Den lettere valutasituasjon gjør det også mulig å sette i verk pristrykkende import. Myndighetene må dertil gjøre alvor av å forsere arbeidet med å tvinge igjennom sterkere konkurranse i næringslivet, bl. a. ved oppheving av bruttoprissystemet. Det må også bli gjort fortgang i granskingen av de private prisavtaler.

Representantskapet bemyndiger sekretariatet til straks å ta disse spørsmål opp med Regjeringen.

Konrad Nordahls foredrag om den faglige situasjon.

Konrad Nordahl uttalte følgende: Jeg får begynne der jeg sluttet på representantskapsmøtet i januar i år. Som dere vil huske var det der enighet om at de forbund som ville si opp tariffavtalene, skulle få høve til dette. Vi gjorde også vedtak om endel generelle krav som skulle reises ved en eventuell tariffrevisjon.

Straks etterat vi var ferdig med vårt representantskapsmøte, holdt Norsk Arbeidsgiverforening sentralstyremøte. Arbeidsgiverne vedtok en resolusjon som ble offentliggjort og hvor det ble sagt at slik som situasjonen lå an, var det ikke noe grunnlag for generelle lønns-tillegg. Samtidig hadde imidlertid Norsk Arbeidsgiverforenings sentralstyre besluttet å gjøre henvendelse til Landsorganisasjonen om antesiperte forhandlinger for alle tariffavtaler som løper ut i 1956.

Den 26. januar fikk vi et brev fra NAF om dette. Sekretariatet besluttet da å ta en konferanse med NAF før det ble tatt endelig stilling til forslaget. Denne konferansen ble holdt 2. februar. Fra vår side ble nevnt endel av de ting som ville bli tatt opp under tariffforhandlingene i år. Det var de samme ting som var diskutert på representantskapsmøtet i januar. Jeg nevner bl. a.: lønn under sykdom, forbedring av bestemmelsene om godtgjørelse for bevegelige helligdager, arbeidstidens lengde, og et spørsmål som var nevnt under representantskapsmøtet, men som det ikke ble gjort noe vedtak om, nemlig beskyttelse av våre tariffavtaler overfor organisasjoner utenfor Landsorganisasjonen som kommer inn på våre tariffområder. Dessuten ble nevnt minstelønninger og normallønnssatser i de tariffavtaler hvor det er et stort misforhold mellom de tarifferte satser og den aktuelle fortjeneste, — og kvinnelønningene, som etter de siste statistiske oppgaver har hatt en relativ tilbakegang i forhold til mennenes fortjeneste.

NAF var innforstått med at det skulle være anledning til å ta opp disse spørsmål. Vi hevdet at når det gjaldt de generelle ting, kunne vi forhandle om disse ved et felles utvalg, men når det gjaldt spørsmålet om lønninger, måtte en forhandle forbundsvís. Vi måtte også ta forbehold om å stille krav om generelle lønns-tillegg, uten å kunne fikserer noen bestemte satser, da vi på dette tidspunkt ikke visste

noe om hvor mye prisindeksen ville komme til å stige i løpet av de nærmeste måneder.

Vi holdt møte i tariffrådet 7. februar, hvor det ble redegjort for konferansen i NAF, og sekretariatet konkluderte da med å erklære at vi burde gå med på disse forhåndsforhandlinger som vi var inviteret til av NAF. Det ble vedtatt i tariffrådet å tilrå sekretariatet å ta opp forhandlinger. Det var bare 2 stemmer imot.

Det ble også holdt et møte med representanter for de forbund som har tariffavtaler som løper ut etter vårfagene, altså sommer- og høstfagene. Spørsmålet her var om disse forbund var villige til å oppta antesiperte forhandlinger. Deretter ble saken forelagt hvert enkelt forbund, og fra de fleste forbund fikk vi svar om at de ikke hadde noe imot antesiperte forhandlinger.

De generelle forhandlinger med Norsk Arbeidsgiverforening tok til 16. februar. Det var de generelle spørsmål vi diskuterte under disse forhandlinger. Vi oppnevnte et utvalg når det gjaldt godtgjørelsen for bevegelige helligdager. Dette utvalg skulle forsøke å finne fram til en noe annen ordning enn den som er gjeldende i dag. Utvalget ble ikke ferdig med sitt arbeid før forhandlingene og den frivillige megling brøt sammen. NAF gikk imidlertid sterkt inn for at en burde få en fellesordning for de bevegelige helligdager, samt 1. og 17. mai. Hvis en kunne komme fram der, forutsatte Arbeidsgiverforeningen at loven om 1. og 17. mai burde oppheves. Uten at det ble sagt, lå det så å si i luften at det hadde vært mulighet for å komme fram til en ordning med en godtgjørelse på kr. 35.00 pr. dag, under forutsetning av at særbestemmelsene for 1. og 17. mai ble opphevet. Dette ville for de aller fleste av Landsorganisasjonens medlemmer vært en fordel. De som ville tape på det, var enkelte grupper som har høye akkordfortjenester.

Når det gjaldt spørsmålet om lønn under sykdom, erklærte NAF's representanter under det første møtet at de i grunnen ikke hadde noe imot å finne fram til en ordning. De sa imidlertid at «nå har dere hatt lang tid på dere til å utrede saken og lagt fram en grundig innstilling. Vi har ikke hatt den til behandling hos oss, og må derfor forlange at saken ikke blir tatt opp ved denne tariffrevisjon.»

De var villige til å delta i en felleskomité for å utrede spørsmålet, slik at den kunne tas opp ved neste tariffrevisjon. Til det svarte vi at vi naturligvis var klar over at NAF måtte ha noen tid på seg, men vi kunne ikke akseptere å vente til neste tariffrevisjon. Vi ville at NAF i prinsippet skulle erklære seg enig og at vi så fikserte en bestemt dato når ordningen skulle gjennomføres. I mellomtiden kunne vi da utrede saken og bli enige om regler for gjennomføringen. Dette ble avvist av NAF.

Det kravet som NAF gikk sterkest imot var vedtaket på representantskapsmøtet i januar om at en på de enkelte arbeidsplasser kunne forhandle om en forkortelse eller regulering av arbeidstiden såfremt dette ikke gikk ut over produksjonsmengden eller fordypet produksjonen, — kort sagt, at man skulle få i stand en forkortelse av arbeidstiden uten innblanding fra NAF. Dette satte arbeidsgiverne seg imot med nebb og klør. De ville ikke delegere sin myndighet til den enkelte bedrift.

Vi hadde som sagt en rekke forhandlingsmøter, ofte meget langvarige, slik at vi tok natten til hjelp, men vi kom ikke noen vei. Under disse forhandlinger fikk så begge parter en forhåndsmelding om at Regjeringen ville forsøke å stabilisere prisnivået på 150. Konkret fikk vi dette framlagt i et møte i «Lid-komiteén» 3. mars, hvor også statsministeren var til stede. Dette var midt under landbruksforhandlingene, som skulle være ferdige til 1. mars. — Dette skal jeg for øvrig komme tilbake til senere. — Under møtet 3. mars la finansministeren fram noen beregninger. Av disse gikk det fram at subsidiene skulle reduseres tilsvarende 1.7 poeng på prisindeksen. Regjeringen var villig til å gå med på en øking av jordbruksprisene tilsvarende 2 poeng, og innenfor rammen av et indekstall på 150 skulle et lønnsoppgjør tillates å slå ut i prisene med 1.5 poeng.

Vi vet jo at lønnstillegg i de fleste tilfelle i mer eller mindre grad vil slå ut i prisene. Det tar ofte lang tid. For å gjøre et lite sidesprang kan nevnes at vi i dag får utslag i prisindeksen på grunn av lønnstillegg vi fikk for 2 år siden. Jeg tenker da på kommuneoppgjørene. Først nå kommer utslagene i form av økte takster på ulike områder.

Hva 1.5 poeng utgjør i penger, er jo ikke godt å si, men det var dette programmet vi fikk fra finansministeren i møtet 3. mars. Vi fant da at vi ikke kunne fortsette forhandlingene lenger. I møte 15. mars besluttet sekretariatet å akseptere et forslag fra Arbeidsgiverforeningen om frivillig megling, «men,» sa sekretariatet, «vi kan ikke fortsette med forhandling og frivillig megling i det uendelige. Vi må sette en limit for når den frivillige megling skal være ferdig.» Denne fristen satte sekretariatet til 27. mars. Hvis vi ikke innen denne tid kom fram til et resultat, skulle vi ta brudd i meglingen.

Vi hadde et meglingsmøte. Der kom vi ingen vei, fordi vi sto på det standpunkt at når det gjaldt lønningene, måtte en forhandle om disse innen hvert tariffområde. Arbeidsgiverne sto på det standpunkt at vi også for lønningenes vedkommende skulle forhandle generelt. Det var i grunnen på dette punktet den frivillige megling brast.

Tirsdag 20. mars avsluttet vi forhandlingene i «Lid-komiteén», og

der konstaterte vi ganske enkelt at vi hadde diskutert en rekke saker og at det forelå endel utredninger. Vi fikk gjentatt finansministerens synspunkt fra 3. mars. Utover dette kom vi ingen vei, og vi ble derfor enige om å betrakte utvalgets arbeid som avsluttet.

Etter at dette møtet var holdt, gikk vi til megling, og da det heller ikke da var mulig å oppnå enighet om på hvilken måte vi skulle forhandle om lønningene, ble meglingen avsluttet 20. mars, 7 dager tidligere enn vi hadde fastsatt som siste limit. Kvelden før hadde finansministeren et innlegg i Kringkastingen. Her redegjorde han for situasjonen, og han sa da at 1½ poeng ville utgjøre ca. 20 øre pr. time. Dette ble fortolket på mange ulike måter. Endel var forbanna, og andre var glade og sa at nå er vi i alle tilfelle sikret 20 øre pr. time, så nå kan vi begynne å forhandle på grunnlag av 20 øre og ikke på 0. Hvordan en er kommet fram til disse 20 ørene er ikke godt å vite. Det sies at det foreligger en beregning som går ut på at hvert 10 øre i tillegg som samtlige lønnstakere her i landet får vil slå ut med 0.7 poeng i prisindeksen, og da skulle 1½ poeng svare til 20 øre. Hvorvidt denne beregning er korrekt, er det ingen som kan si noe sikkert om.

Nå er vi altså kommet tilbake til det utgangspunkt vi hadde da representantskapet gjorde sitt vedtak i januar.

Vi holdt møte i tariffrådet 21. mars, hvor jeg redegjorde for hva som var skjedd siden tariffrådet hadde møte i januar.

Vi besluttet i sekretariatet å innkalle til et felles forbundsstyremøte, hvor det skulle redegjøres for hele den faglige situasjon. Samtidig vedtok sekretariatet at det skulle utliknes en ekstrakontingent. De hadde da hatt storkonflikt i Finnland, og på dette tidspunkt hadde de storkonflikt i Danmark. Forbundene hadde store økonomiske forpliktelser overfor Danmark og delvis også overfor Finnland, og med den utviklingen vi hadde hatt i de nordiske land, kunne vi ikke se bort fra at vi kanskje også her i landet måtte ta en storkonflikt. Vi mente det var riktig å si fra på forhånd. Derfor besluttet sekretariatet å utlikne en ekstrakontingent fra forbundene til Landsorganisasjonen på 50 øre pr. uke for heltbetalende og 25 øre for halvtbetalende, men samtidig anmodet vi også forbundene om å utlikne ekstrakontingent til sin egen virksomhet. Størrelsen av denne kontingent måtte bestemmes av det enkelte forbund. Hverken sekretariatet eller representantskapet kan pålegge de enkelte forbund å utlikne ekstrakontingent til forbundets egen virksomhet.

Jeg kan for øvrig opplyse her at sekretariatet i sitt møte sist fredag besluttet å oppheve forbundenes ekstrakontingent til Landsorganisasjonen fra 1. juni. Når det gjelder de enkelte forbund, står det dem fritt hvorvidt de vil fortsette med sin egen ekstrakontin-

gent eller om de vil oppheve den. Sekretariatet er av den oppfatning at situasjonen i øyeblikket ligger slik an at ekstrakontingenten til Landsorganisasjonen kan oppheves. Faren for en faglig stor-konflikt er ikke til stede i samme grad som i mars måned, men, som jeg skal komme inn på senere, har vi ennå mange skjær i sjøen før vi er ferdig med tariffoppgjørene.

Som rimelig kan være har det vært mye diskusjon om ekstrakontingenten. Vi har ikke utliknet ekstrakontingent p. g. a. en truende konfliktsituasjon siden lenge før siste verdenskrig. Spørsmålet er derfor blitt reist: Hvor er det blitt av medlemmenes penger? Det har også vært enkelte medlemmer som har hevdet at ekstrakontingenten først skulle utliknes når konflikten var i gang. Ja, det ville jo vært en lettvint måte å ordne det på. Da var det iallfall få til å betale ekstrakontingenten. Det kunne vi ikke innlate oss på. Skulle det være noen nytte med en ekstrakontingent, måtte vi ha den på forskudd, slik at vi i tilfelle hadde noen penger å betale ut hvis det kom til konflikt. Vi har regnet med at i tilfelle vi fikk konflikt for vårfagene, ville det koste oss ca. 10 mill. kroner i uken.

Så et par ord til spørsmålet om hvor pengene er blitt av. Ja, til det er det bare å si at når det gjelder kontingenten i de respektive forbund, står ikke den i noe forhold til den prisstigning som har funnet sted. Vi skal senere få nøyaktig utregnet hvor mye fagfor-eningskontingenten i gjennomsnitt er steget her i landet fra før krigen, men jeg skulle anta at det ikke er over 50 prosent, iallfall er den ikke steget mer i mitt forbund, for der kan jeg kontrollere tallene. Jeg har gjerne sagt på landsmøter i de forbund hvor en har diskutert kontingenten: Vil dere reise til landsmøtet i deres forbund og få tapt arbeidsfortjeneste med 50 prosent i tillegg til det dere tjente i 1939? Nei, det er det ingen som vil. Alle vil ha dekning for utgiftene sine i samsvar med det prisnivå vi har i dag. Det for-langer de av forbundene og Landsorganisasjonen. Men skal en kunne det, må en også ha inntekter til det, og når man ikke har disse inn-tekter, er man heller ikke i den samme realøkonomiske stilling som en var før krigen. Derfor må en på ekstraordinær måte skaffe seg de penger som er nødvendig. Vi kan nemlig ikke i vårt land, slik som f. eks. i Frankrike, sette i gang konflikter uten understøttelse, og når så folkene har være ute i konflikt noen dager eller en uke eller to, rusler de tilbake til arbeidsplassene igjen uten å spørre hverken sitt forbund eller noen andre om hvorvidt de skal gjen-oppta arbeidet. Slike tilstander har vi aldri hatt hos oss og vel heller ikke i andre land hvor en har en velordnet fagorganisasjon. Det var riktignok en representant på NNN's landsmøte som siterte fra en samtale han hadde hatt med John Lewis, som er formann i det

amerikanske gruvearbeiderforbund. Lewis var blitt spurt om de hadde penger til å betale ut konfliktstønad under de mange konflik-ter forbundet hadde ført. Til dette svarte Lewis at det hadde de ikke, men forbundet forutsatte at medlemmene når de var i arbeid, sparte penger, slik at de kunne ta en konflikt uten understøttelse. En slik forutsetning kan vi vel neppe regne med i vårt land.

Spørsmålet om ekstrakontingent har også vært behandlet i borger-pressen, og da spesielt i Dagbladet. Dagbladet er medlem av Ar-beidsgiverforeningen, men det glemmer Dagbladet bestandig. Norsk Arbeidsgiverforening bygger sin kontingent på utbetalt arbeids-lønn. Jo mer vi kan drive gjennom i lønnstillegg, jo større kontingent får NAF. Det er det faktiske forhold. Bedriftene skal nemlig betale kontingent i prosenter eller promiller av utbetalt arbeidslønn. I sin tid var den 1 prosent, nå er den visstnok redusert noe på grunn av de høyere nominelle lønninger, men likevel er det en stadig stig-ning i NAF's kontingentinntekter. Ingen spør imidlertid, selv ikke arbeiderpressen, hvor arbeidsgivernes penger er, men alle interes-serer seg for fagorganisasjonens penger.

Etter at vi hadde holdt felles forbundsstyremøte i mars, ble det opptatt forbundsvisе forhandlinger og delvis megling. Det første for-bund som sa opp plassene var Bokbinder- og Kartonnasjearbeider-forbundet. Det gikk imidlertid langsomt når det gjaldt de mindre forbund. NAF sa til disse at de måtte vente til de store forbund hadde forhandlet og meglet, så skulle nok også deres tariffavtaler gå i orden. De mindre forbund spurte oss hva de skulle gjøre. Til det sa vi at det får dere selv avgjøre, men kanskje er det best at dere venter.

Norsk Sjømannsforbund var det første forbund som kom fram til et forslag etter direkte forhandlinger med NAF. Det gjaldt innen-riksfarten. Jeg hadde et møte med forhandlingsutvalget, og Ment-sen deltok i forbundsstyremøtet, hvor Sjømannsforbundet behandlet forslaget. Landsorganisasjonen ville naturligvis ikke motsette seg at Sjømannsforbundet aksepterte dette forslag, selv om vi var klar over at det beste ville være om vi kunne fått en ordning for samt-lige tariffavtaler i innenriksfarten samtidig. Så lenge det er en tariffavtale som ikke er i orden, er det mulighet for konflikt i innen-riksfarten. — Forslaget ble vedtatt ved avstemning. Før svar ble avgitt, ble det foretatt endel rettelser.

De fleste snakket imidlertid om jernindustrien. Det ble sagt fra arbeidsgivernes side og på annet hold at før en er kommet fram til en ordning i jernindustrien, er det ikke store muligheter for de andre gruppene. I mellomtiden kom det også et forslag til, og det gjaldt tekstilindustrien, en av de lavtlønte industrigrupper. Det ble anbe-

falt av forhandlingsutvalget og sendt til avstemning. I dette forslag var det ikke tatt med noe om lønn under sykdom, revisjon av godtgjørelsen for bevegelige helligdager og heller ingen ting om indeksreguleringsbestemmelser. Det sto i forslaget til tekstilindustrien at en der skal akseptere det resultat en kommer fram til i forhandlinger mellom Landsorganisasjonen og Arbeidsgiverforeningen.

Nå forhandlet vi imidlertid ikke direkte med Arbeidsgiverforeningen, da denne organisasjon hadde sagt fra om at den ikke ville føre generelle forhandlinger når ikke lønningene ble tatt med i disse. Vi måtte derfor ta de generelle ting opp i samband med meglingen for jernindustrien. Dette ble en langvarig megling, men 30. april kl. 6.30 om morgenen kom vi fram til et forslag, som ble anbefalt av partene. I dette forslag fikk vi med endrede bestemmelser om bevegelige helligdager og likeledes bestemmelser om sykelønn. Når det gjaldt sykelønn, holdt NAF sterkt på at også arbeiderne skulle betale sin del. Vi diskuterte dette inngående i Jern- og Metallarbeiderforbundets og Støperiarbeiderforbundets forhandlingsutvalg. Der var det samstemmighet om at vi skulle akseptere en ordning med betaling fra begge hold. Vi sa imidlertid at arbeidsgiverne måtte betale noe mer enn arbeiderne. I Danmark har de fått en ordning på 2 øre timen, som betales av arbeidsgiverne. Det er blitt framhevd i «Social-Demokraten», Danmark, at mens man i Norge nå har fått den ordning at det skal betales 2 øre for arbeiderne og arbeidsgiverne 3 øre, er det i Danmark bare arbeidsgiverne som skal betale. Dette er en sannhet med store modifikasjoner. I Danmark er det nemlig slik at hvert enkelt medlem som er sykeforsikret må forsikre seg særskilt hvis han skal ha dagpenger under sykdom. De ordinære sykekasser betaler bare for lege, medisin og sykehusopphold. Forutsetningen for de 2 øres avsetning fra arbeidsgiverne i Danmark er at arbeiderne på sin side skal sørge for å forsikre seg, slik at de kan få ut dagpenger i tillegg til det de får av arbeidsgiverne. I vårt land har vi som kjent en annen ordning. Trygdekassen utbetaler dagpenger, riktignok er de lave, — kr. 10.00 for mann, kr. 2.00 for hustru og kr. 1.00 for hvert barn pr. dag. Kan vi nå klare å få i stand en ordning slik at vi i tillegg til disse satsene fra trygdekassen kan få kr. 10.00 til kr. 12.00 pr. dag, vil det bety en stor hjelp for dem det gjelder. Så får vi arbeide videre med saken. Vår oppgave må være å få eliminert de 2 ørene, slik at arbeidsgiverne en dag betaler alt sammen.

Når det gjaldt spørsmålet om indeksregulering, ble vi ikke enig i jernindustrien, og for å bli ferdig med denne sak, ble det overlatt til Landsorganisasjonen å forhandle generelt med NAF om indeksreguleringsbestemmelser for samtlige tariffavtaler. I de forhandlin-

ger som her ble ført, foreslo vi 5 poengs stigning eller fall i prisindeksen for at partene kunne stille krav om regulering. NAF holdt på 7 poeng, men etter lange forhandlinger, ble vi enig om 6 poeng. Dette ble godkjent av sekretariatet.

Vi er blitt kritisert fordi vi gikk så høyt som til 6 poeng. Det var ikke mulig å komme fram til et bedre resultat slik stillingen lå an, og vi kunne ikke la hele tariffoppgjøret strande på 1 poeng på prisindeksen. Det faktiske forhold er imidlertid at omdreinings-tallet ikke er 6 poeng, men 5½, idet det avrundes oppad eller nedad, slik at det når det kommer på f. eks. 5½, rundes det opp til 6.

Vi var selvsagt spent på avstemningen i jernindustrien. Forslaget ble vedtatt, men med knapp majoritet. Det var stort frammøte. Det deltok ca. 80 prosent i avstemningen blant Jern- og Metallarbeiderforbundets medlemmer, og 82 prosent blant Støperiarbeiderforbundets medlemmer. Sammenlagt for de 2 forbund var det vel 4000 stemmers overvekt.

Vi har inntil i dag hatt avstemning for ca. 90 000 medlemmer. Det viser seg da at der hvor man har uravstemning er naturligvis tilslutningen til avstemningen størst. I alt har ved uravstemning deltatt ca. 55 000 medlemmer, dvs. 77 prosent har deltatt i avstemningen. På medlemsmøter har 6500 medlemmer av 20 000 stemmeberettigede deltatt. Det utgjør 32.5 prosent. Det viser at ved avstemning på møter er frammøtet under halvparten av hva vi har ved uravstemning. Forholdet mellom ja- og neistemmer er imidlertid noenlunde det samme.

Nå, vi er kommet et stykke framover. Vi har fått vedtatt forslaget i fiskeribransjen, innenriksfarten når det gjelder Sjømannsforbundets tariff, renseriene utenfor Oslo, vel 400 kommuner som omfatter ca. 18 000 medlemmer, i tekstil- og trikotasjeindustrien, tranbedrifter, jernindustrien og skofabrikkene. Dessuten er det kommet en rekke forslag, dels meglingsforslag og dels forhandlingsforslag, hvor det skal avgis svar i løpet av de nærmeste dager og i begynnelsen av neste måned. Jeg kan vel kanskje også røpe så mye som å si at det i dag er stor sannsynlighet for at en blir enig om et forslag når det gjelder Oslo kommune. Alle disse forhandlinger og meglinger har vært en hard påkjenning for mange, spesielt de av Landsorganisasjonens folk som skal følge opp meglingene har hatt en travel tid. De har gjort det på den måten at de har sittet en natt i megling eller forhandling, så har de sovet neste natt og deretter gått på dag og natt igjen. De store avgjørelser skjer som regel tidlig på morgenkvisten.

Som jeg sa tidligere, har vi ennå mange skjær i sjøen. Vi holder nå på med bygningsindustrien, og det er en vanskelig materie. Uten

å fornærme noen, må det vel være tillatt å si at jo mer medlemmene tjener, jo vanskeligere er det å få i stand en ordning.

Vi har innenriksfarten, som vi ennå ikke er ferdig med. Det er kommet anbefalt meglingsforslag når det gjelder maskinistene. Svar skal gis 1. juni. Hvordan det går med det, vet vi ikke. Det er brudd i meglingen når det gjelder losene i kystfarten. Kommer vi fram for maskinistene, kommer vi vel også til et resultat for losene, men så har vi styrmennene igjen. Oppsigelsestiden for disse løper ut i juli. Denne siste avtale kan skape visse komplikasjoner, selv om vi kommer fram for maskinistene og losene. — Meglingen for papirindustrien begynner i neste uke. Vi har fått forslag for buss-sjåførene i Oslo og omegn, men dette er ikke anbefalt. Dessuten har vi sommer- og høstfagene. Vi har konferert med NAF om å få forhandlinger også for disse fagene, men vi vet ennå ikke om NAF vil gå med på det.

La meg så få lov til å si et par ord om oppgjørene i Finnland og Danmark. I Finnland fikk de storkonflikt, og de oppnådde et relativt høyt lønnstillegg. Imidlertid steg prisene, og nå står de nesten der de sto ved konfliktens begynnelse. Denne storkonflikt var en seier for organisasjonen i øyeblikket, men med en virkelig seier mener jeg at man oppnår noe realøkonomisk for sine medlemmer, og så vidt jeg forstår, har de ikke gjort det i Finnland. I Danmark hadde de også en vanskelig tariffrevisjon. Jeg skal ikke si så mye om den, men vi har jo atskillig å lære av utviklingen i Danmark. Derfor har vi forsøkt så langt det er mulig å arbeide på en linje, slik at vi ikke kom i samme situasjon som våre danske venner.

Så noen ord om prisutviklingen. Det var en professor — for øvrig Høyres professor i Stortinget — som i en uttalelse til en avis sa at det vi nå holdt på med var «operasjon selvbedrag». Ikke noe dårlig uttrykk i og for seg, men det er bestandig når vi holder oppgjør at det er «operasjon selvbedrag». Når alle andre grupper kommer og krever sin andel — og nokså stor andel også — da er det ikke noe selvbedrag. Da er det økonomisk velfundert og har en sterk moralsk basis. Hvis alle grupper i samfunnet tok konsekvensen av at det vi holdt på med var «operasjon selvbedrag», så kunne vi kanskje alle sammen holde opp med å bedra oss selv, men så lenge ingen av de andre gruppene i samfunnet gjør det, må vi holde på den rett vi har til å kreve endringer i de bestående arbeids- og lønnsvilkår. Det hadde likevel kanskje vært like bra om vi alle sammen hadde innstilt oss på å stabilisere lønninger og prisnivå på et annet og lavere nivå enn det vi har nå.

Vi har også hatt et annet oppgjør — jeg sikter til det som er hendt i landbruket. Landbruksforliket skal ikke jeg komme inn på.

Det økonomiske resultat av dette er jeg ikke kompetent nok til å vurdere. Men konsekvensene av dette forliket får vi jo føle noen hver. Denne gangen var det forutsetningen at vi skulle ha landbruksoppgjøret før tariffrevisjonen, i motsetning til hva det var i 1952 og 1954. Men når vi så leser om dette forliket, oppdager vi at de har fått inn ikke mindre enn 4 reguleringsbestemmelser. Den første reguleringsbestemmelsen lyder omtrent slik:

«Hvis tariffavtaler med utløpstid senest 1. mai mellom NAF og AFL blir revidert med en inntektsøkning som i gjennomsnitt er mer enn 20 øre pr. time, skal det opptas forhandlinger om justering av landbruksavtalen.»

Regulering nr. 2:

«Hvis det i oppgjøret mellom NAF og AFL inntas indeksreguleringsbestemmelse, skal det føres forhandlinger om tilsvarende bestemmelse for jordbruksavtalen.»

Regulering nr. 3:

«Landbruksorganisasjonene kan i mars—april 1957 kreve opptatt forhandlinger om justeringer av avtalen dersom kostnadene øker med mer enn 50 millioner kroner fra 1956—57 til 1957—58.»

Denne regulering er ikke knyttet til våre avtaler. Det er en helt selvstendig regulering. — Så har vi den 4. og siste regulering, som lyder slik:

«Hvis det som hovedregel i vår oppgjøret mellom NAF og AFL fastsettes 1-årige tariffavtaler, kan landbruksorganisasjonene si opp avtalen innen februar 1957.»

Nå blir det altså 2-årige avtaler stort sett hos oss, og dermed vil avtalen gå til 1958.

Enda en ting: Det heter at denne avtale i tilfelle den blir 2-årig, skal vare inntil 1. juli 1958. Det vil si etterat vi om 2 år er ferdig med det grøveste av vår oppgjøret for vårt vedkommende. Vi kommer med andre ord opp i den samme situasjon som vi var i i 1952 og 1954.

Når det gjelder prisutviklingen, må jeg si at vi ser på denne med atskillig uro. Forutsetningen var jo at indekstallet skulle stige langsomt, og det ble sagt under forhandlingene i NAF at «tidligere kan det nok ha hendt at prisstigningen er kommet like etter at tariffavtalene var inngått og at den har spist opp en del av tilleggene. Denne gang vil dere så å si få forskudd på lønnstillegget fordi det vil ta lang tid, ja kanskje langt ut på sommeren, før indekstallet kommer opp på 150». — Men, hva er forholdet? Jo, det er at vi må regne med at neste måneds indekstall, det vil si indeks-

tallet for mai, som blir offentliggjort omkring 15. juni, antakelig vil komme til å ligge på 150. Nå ligger det på 147.3. Den teoretiske stigning som følge av landbruksoppgjøret skal være 2.1 poeng. Det vil si at vi da vil komme opp i 149.4. Vi må også ta visse hensyn til den sesongmessige stigning generelt, slik at vi kan komme opp på 149.5 eller enda høyere, og dermed rundes indekstallet opp til 150. Da er det ennå ikke kommet noe utslag på grunn av lønnsstigningen. Det kunne det ikke ha gjort 15. mai og knapt nok i dag heller, fordi lønnsjusteringer som har funnet sted i de fag som inntil nå er revidert i det hele tatt ikke behøver å virke inn på prisindeksen.

Det er blitt sagt at både lønnsoppgjøret og jordbruksoppgjøret ligger noe i overkant. Når det gjelder lønnsoppgjøret, er det ingen i dag som kan foreta noen beregning. Jernindustrien er den folkerikeste gruppe. Der fikk de et lønnstillegg på 25 øre pr. time, men alle akkordsatser ble forhøyet med 3½ prosent. Det svarer til 16 å 17 øre pr. time. Om lag 80 prosent av arbeidet i jernindustrien utføres på akkord. Det er endel som har fått større timelønns tillegg, bl. a. i tekstilindustrien og andre lavtlønte fag, men der har de såkalte akkordmarginaler som eliminerer timelønns tillegget i høy grad når det arbeides i akkord. Det høyeste timelønns tillegget gis for øvrig bare til dem som har 10 års tjeneste i tekstilindustrien, og det får virkning bare i den utstrekning de arbeider dagtid.

Det er derfor umulig å si i dag om lønnsoppgjøret ligger i overkant, og det vil ta lang tid før en kan få en nøyaktig beregning over dette.

Foruten den ventede stigning på fløte, smør, melk, margarin, brød osv., har vi fått en markert stigning på andre landmannsprodukter, og det peker vi på i den resolusjon som er lagt fram her i dag. Stigningen når det gjelder poteter, grønnsaker, bær og frukt i forhold til i fjor representerer så mye at det slår ut med 1½ poeng i prisindeksen. Her har bøndene store inntekter. Dertil kommer at en stor del av bøndene, i hvert fall i Østlands-områdene, er store skogeiere, og tømmerprisene er steget med over 500 prosent siden før krigen hvis man inkluderer investeringsavgiften, og litt under 500 prosent hvis denne tas vekk.

Vi ser meget alvorlig på den nåværende prissituasjon, og av hensyn til de tariffrevisjoner som vi har igjen, er vi nødt til å si fra om dette, og det gjør vi, etter min mening, på en pen og pyntelig måte i Sekretariatets forslag.

(Formannen refererte her forslaget, som er gjengitt på s. 11.)

Jeg opptar dette forslag på vegne av Sekretariatet.

Under de tariffrevisjoner vi hittil har unnagjort, har vi tatt konsekvensen av det som representantskapet i januar gjorde vedtak

om, nemlig at vi skulle forsøke å få hevet lønningene mest for dem som lå lavest i lønnsbildet og som hadde hatt liten eller ingen lønns-
glidning i tariffperioden. Vi har også klart å få hevet de lavtlønte grupper ganske pent når det gjelder de tarifferte satser.

Det lyse ved situasjonen er at det har vært en god ånd og vilje til å nå fram til resultater på begge sider under de forhandlinger og meglinger som har funnet sted. Kan det fortsette framover i samme lei, tror jeg nok at vi skal klare hele tariffoppgjøret i 1956 uten konflikter av større dimensjoner.

Ordsiftet.

Johan M. Bøe, Norsk Bokbinder- og Kartonnasjearbeiderforbund: Vi som skulle møte på vegne av fagorganisasjonen under tariffforhandlingene i år hadde ingen lett jobb. Det ble sagt på forhånd at det ikke var noe grunnlag for generelle lønnstillegg, og likeledes at det fra myndighetenes side var trukket opp en ramme for oppgjørene. Jeg vil gjerne rette det spørsmålet: Hvorfor skal vi tillitsmenn være nødt til å slåss på enda en front — i tillegg til Norsk Arbeidsgiverforening? Jeg mener ikke det er riktig å gå fram på denne måten. Vi burde vært informert på en annen måte, og vi burde vært spart for dette at arbeidsgiverne skal slå oss i hodet med argumenter fra regjeringshold. Under disse omstendigheter er det meget vanskelig å få et meglingsforslag vedtatt av medlemmene. Slike uttalelser fra regjeringshold bidrar bare til å sette kjepper i hjulene for oss faglige tillitsmenn.

Ingv. Hansen, Norsk Skotøyarbeiderforbund: Jeg må først få lov til å nevne et forhold som ikke har direkte forbindelse med den faglige situasjon, men likevel står i sammenheng med den. Det gjelder ekstrakontingenten, og jeg er blitt spesielt anmodet av mitt forbunds landsstyre om å ta spørsmålet opp her. Det gjelder en ordning som er blitt gjennomført i et forbund om tilbakebetaling av ekstrakontingenten. Det har skapt mye ondt blod. Så vidt jeg forstår er det en helt ny ordning, og vi bør søke å unngå å så splid blant de fagorganiserte på den måten.

Og så til tariffrevisjonen: Jeg vil slutte meg til det som Bøe sa om Regjeringens «ramme». Det som er kommet fra regjeringshold i forbindelse med tariffrevisjonen er blitt rost fra arbeidsgivernes side, men det har virket pinlig på oss.

Vi ble også dypt skuffet innenfor vårt forbund da vi 3. mai fikk sekretariatets melding om de nye indeksbestemmelser. Med et så høyt grunnlag og et så høyt omdreiningsstall vil indeksbestemmelsene gi grunnlag for manipulasjoner. Erfaringen er at vi må heve grunn-

laget mest mulig opp mot det faktiske indekstallet, og ha en liten margin, da er det lettere å få et stabilt prisnivå. Det så vi da indekstallet kom opp mot den røde streken i fjor. Ikke før var det skjedd, ble det satt i gang tiltak, og indeksen ble drevet 2—3 poeng nedover. Vi var som sagt dypt skuffet, og vårt landsstyre og tariffråd har gitt melding til Landsorganisasjonen om denne vår misnøye.

Medlemmene i vårt forbund har vedtatt forslaget, men en rekke medlemmer har demonstrativt stemt forslaget ned på grunn av indeksbestemmelsene. Det er sagt til kjedsommelighet at de fagorganiserte ikke er interessert i kappløpet mellom priser og lønninger. De ønsker et stabilt prisnivå. Det er blitt sagt at de lønnsoppgjør som nå har funnet sted, har falt innenfor den ramme som har vært trukket opp av myndighetene. Personlig mener jeg at de heller ligger i underkant. Men hadde de uttalelsene som falt i Stortinget forleden fra statsministeren om at levekostnadsindeksen kanskje ville komme opp i 152—153, da tviler jeg på at forslaget i Jern- og Metall var blitt vedtatt.

Nordahl snakket om lyspunkter. Ja, endel av forslagene er vedtatt, og det kan for så vidt være gledelig for oss tillitsmenn, men en skal huske på at det også er vi som har måttet gå sterkt inn for forslagene. Hvis prisene og dermed levekostnadsindeksen nå etterpå skal gå opp, kan ikke vi tillitsmenn ta ansvaret for en slik utvikling. Vi må si fra og peke på Alvoret i denne situasjon.

Forslaget fra sekretariatet kan være vel og bra, men det inneholder ikke noe annet enn hva vi har vedtatt mange ganger før. Nordahl sa at det hadde en pyntelig form. Ja, det er pyntelig, det er av samme kaliber som vi har vedtatt tidligere og som ikke har ført til noen særlige resultater. Vi sitter med følelsen av at vi ikke lenger behersker prisutviklingen. Jeg tror det er nødvendig å få gjennomført en prisstopp. Vi må ikke høyere opp enn til 150 poeng. Vi må ikke ha en gjentakelse av det som hendte i 1954. Det vil jeg så sterkt jeg kan understreke på vegne av mitt forbund.

Statsminister Einar Gerhardsens innlegg.

Statsminister Einar Gerhardsen uttalte bl. a. følgende: Når det gjelder de spørsmål en drøfter her, tror jeg det er riktig å ta sitt utgangspunkt i det som skjedde under de såkalte tørkeforhandlinger vi hadde med bøndenes organisasjoner på sensommeren i fjor. Det var et valgår, og vi sto foran et nokså viktig valg. Jeg nevner det fordi det er av de ting som politisk gjør det så uendelig mye vanskeligere å håndtere situasjonen. Som mange husker, gikk Bondelagts representanter meget sterkt inn for allerede da å få et

generelt tillegg på melkeprisen på 10 øre literen. Det var meningen at det også skulle gi seg utslag i melkeprisen til forbrukerne. Det var kanskje i og for seg ikke så alvorlig at Bondelaget gjorde det, men det som gjorde situasjonen så alvorlig, var at Bondelaget fikk støtte av nesten hver eneste opposisjonsavis i landet og også av representanter fra de forskjellige opposisjonspartiene. Jeg tror det er riktig å ha det i tankene, fordi det forteller noe om hvilken vanskelig situasjon Regjeringen og Arbeiderpartiet som politisk parti ved denne anledning sto i.

Forholdet var ellers at selv et slikt tillegg neppe ville ha utløst en indeksregulering for arbeiderne på det tidspunkt. Indekstallet ville riktignok ha kommet kloss oppunder den røde streken, men neppe over, og ikke slik at det hadde gitt grunnlag for en regulering av lønningene. Ingen kan si dette med hundre prosent sikkerhet, men det er grunn til å tro at det er slik. Det ville etter Regjeringens mening ha vært en nokså umulig situasjon, og det var derfor den så beint satte seg mot det. Men så måtte den til gjengjeld tøye seg lenger når det gjaldt å bøte på skadene etter tørken, lenger enn den kanskje hadde ment det var riktig å gå. Og så traff en da tiltak som ble subsidiert over statsbudsjettet, og som altså ikke ga seg utslag i prisene. Men samtidig måtte en også gi det tilsagn til jordbruksorganisasjonene at en skulle gå med på å la jordbruksavtalen løpe ut allerede 1. mars i år istedenfor 1. juli, som avtalen sjøl forutsa. Selv om det først og fremst var en innrømmelse til jordbruket, så har våre borgerlige motstandere rett i at det at der hadde Regjeringen også den tanke at vi gjerne ville at jordbruksoppgjøret skulle komme før det store lønnsoppgjøret.

Da vi så sto foran de store oppgjørene i vår, så var det i virkeligheten 3 operasjoner vi sto overfor. Det var spørsmålet om å gjøre endringer i subsidiene, det var jordbruksforhandlingene og lønnsforhandlingene. En mente at det var ønskelig å kunne se disse 3 tingene mest mulig i sammenheng, og det tror jeg også alle her uten videre vil godta som et riktig utgangspunkt. Når det gjelder subsidiene, så lå jo disse meget høyt. Vi har i de siste årene brukt om lag 600 millioner kroner til subsidier, og det var under alle omstendigheter ønskelig om en nå etter hvert kunne få redusert dette beløpet noe. Det forelå allerede på dette tidspunkt en innstilling fra en meget representativ komité om å oppheve litt over halvparten av subsidiene, nemlig 306 millioner kroner. Det ville ha gjort et utslag på 3.65 poeng i levekostnadsindeksen. Regjeringen måtte ta standpunkt til denne saken. Det var ønskelig — ja, jeg tror en kan si at det var nødvendig — at en tok stilling til det spørsmålet før en kunne vente å få forhandlinger for alvor i jordbrukssektoren og

få lønnsforhandlingene i gang. Det var under de omstendigheter at Regjeringen overfor de interesserte parter måtte få brakt på det rene hvordan de bedømte situasjonen. Hvis det var slik at de ansvarlige organisasjoner kunne se det som en praktisk mulig løsning å følge prolongasjonslinjen med visse justeringer innenfor begge hovedgrupper, så ville Regjeringen ikke fremme forslag om å redusere subsidiene. Men hvis det var på det rene at inntektsnivået i jordbruket og i arbeids- og næringslivet ellers ville komme til å stige, da mente Regjeringen at det var riktig å trekke inn i hvert fall noen av subsidiene.

Det ble snart brakt på det rene at prolongasjonslinjen ikke var noen farbar vei. For mitt vedkommende vil jeg gjerne legge til at jeg hele tiden har vært klar over det. Jeg tror ikke det var noen praktisk farbar vei for jordbrukerne og deres organisasjoner, og jeg tror ikke det var noen brukbar linje når det gjaldt lønnstakerne. Men Regjeringen måtte ha disse tingene på det rene, og den fikk klarhet i det. Og så gikk den altså til det skritt, som alle kjenner, at den trakk inn subsidier til 135 millioner kroner. Det var da forutsetningen at dette skulle gi seg utslag i levekostnadsindeksen med 1.7 eller 1.8 poeng.

Så legger vi da fram det som vi har kalt en ramme for de oppgjørene en sto foran. Det var fra Mons Lids og fra Regjeringens side en antydning til en linje som vi gjerne hadde sett at vi kunne få organisasjonenes tilslutning til. En kan godt forstå at det ikke var så lett for noen av dem direkte å kunne godta et slikt forslag, hvilket da heller ikke ble gjort. Det har ligget der hele tiden utelukkende som en antydning fra finansministerens og Regjeringens side. Og så har en da kunne legge den vekt på den som en ønsket. Personlig vil jeg si at jeg tror det har vært nyttig. Jeg føler meg ganske sikker på at jordbruksoppgjøret er blitt påvirket av det, hva en ellers kan mene om det.

Jeg vil gjerne få lov til å si litt om hvordan oppgjøret med bøndene kom til å arte seg, og da vil jeg først nevne det kravet som bøndene møtte opp med. De forlangte et tillegg i melkeprisen på 16 øre. De forlangte garanti for avsetning av jordbruksprodukter, på den måten at Regjeringen skulle garantere differansen mellom prisen på hjemmemarkedet og den pris de kunne få på eksportmarkedet for de varer de mente de hadde bruk for å eksportere. Hvor mange penger det kunne dreie seg om, det vet ingen. De mente altså at staten uten videre skulle gi en sånn garanti. Den skulle gjelde smør, kjøtt og egg. Dessuten kom de med en regning — en etterregning — på tørken, som de ville ha dekket. Jeg skal begrense meg til dette. Det var andre ting også, men jeg skal ikke gå for mye i detalj. Resul-

tatet ble altså et tillegg i melkeprisen på 9.5 øre — 1 øre var da beregnet å skulle dekke delvis den lønnsstigning som hadde funnet sted for landarbeiderne, men også den lønnsstigning som hadde funnet sted for landarbeiderne, men også den lønnsstigning som de ventet bl. a. for meieriarbeiderne. Når det gjaldt garanti for avsetning av jordbruksprodukter, så sa Regjeringen at den ikke kunne og ikke ville gi seg inn på noen drøfting av prinsippet på det tidspunkt. Det er et meget vanskelig og viktig spørsmål, og en var nødt til å ta seg tid til å utrede og drøfte det og forhandle om det før en i tilfelle kunne nå fram til et resultat. For så vidt avviste en det hele på et prinsipielt grunnlag med én unntagelse. Vi sa nemlig at når det gjelder melk, så kan en si at det er en vare som på mange måter står i en særstilling. Det må være en samfunnsoppgave at det her i landet til enhver tid er tilstrekkelig tilgang på melk. Vi kan nemlig, om det er for lite av andre landbruksvarer som kjøtt og ost og smør, grønnsaker og egg og hva det kan være, til nød importere dem fra andre land, men melk kan vi ikke importere. Der har vi bare vår egen produksjon å bygge på, og det var derfor vi mente det var forsvarlig å gå inn for en ordning, slik at vi kunne sikre tilgangen på melk til alle årstider. Og det en fra statens side har ytt til det er et beløp på 8 millioner kroner. Når det gjaldt tørken, så gikk vi med på å yte 12 millioner, litt under halvparten av det de hadde bedt om.

Så kommer jeg til de reguleringsbestemmelsene som formannen nevnte i sin innledning. Jeg synes en for så vidt må godta det kravet jordbrukerne kommer med at de gjerne vil ha den samme adgangen som lønnstakerne — når de skal ha en 2-årig avtale — til å ha de tidsbestemte anledninger til å regulere prisene. Og der er altså forutsetningen at formuleringen skal være den samme som for lønnstakerne i deres overenskomster med arbeidsgiverne. Det som er det nye — og som for så vidt kan sies å være nokså kjedelig — er den såkalte sikringsbestemmelsen der de sier at «hvis de pågående lønnsoppgjør skal føre til resultater som sprenger den rammen som er lagt, så skal vi kunne komme tilbake til prisene på jordbruksvarer». Jeg går ut fra at alle er klar over at det ikke var lett for Regjeringen å gå med på det, men under forhandlinger ønsker en gjerne å nå fram til et resultat. Og da er en iblant nødt til å gå med på ting som en egentlig mener er raviruskende gærnt. Og dette var en slik situasjon. Nå vil jeg si at jeg tror ikke det er noen stor realitet i det. Det er leit at det er kommet med, men det er vanskelig å skjønne at det over hodet skal komme til å få noen praktisk betydning, også fordi — hva jo alle her er fullstendig klar over — at det å regne ut hva som blir det eventuelle tillegg for lønnstakerne i et så om-

fattende og innfløkt oppgjør som det vi står midt oppe i, er nesten ikke mulig. Der opererer en forresten ikke bare med de 20 ørene i gjennomsnittstillegg pr. time, men det kommer inn også endel andre av de fordelene som jordbruket har fått i den retning som jeg nettopp har antydnet, slik at en må langt høyere opp enn et gjennomsnittstillegg på 20 øre pr. time, hvis denne bestemmelse over hodet skal få noen betydning. Og så vidt vi kan dømme om det i dag, så vil det neppe få noen betydning.

Hvis en skulle gi en karakteristikk av jordbruksoppgjøret, så synes jeg at en på mange måter bør kunne karakterisere det som et relativt godt oppgjør. Da tenker jeg på de rent økonomiske sidene av det. Jeg vil da igjen minne om den situasjon vi hadde i fjor høst, da Bondelaget gikk inn for 10 øre i tillegg på melkeprisen, og gjorde det med 100 prosent oppslutning fra hele den politiske opposisjon. Den gangen lå levekostnadsindeksen på 142 poeng, og siden det tidspunkt har landarbeiderne fått et tillegg på 45 øre pr. time. Vi vet at meieriarbeiderne også vil få et tillegg. De er blant de lavere lønte og vil antagelig få et tillegg som ligger over gjennomsnittet, og dessuten vet vi at levekostnadsindeksen antagelig vil komme til å ligge på noe over 150 poeng. Når de likevel godtar et tillegg i melkeprisen som ligger under det «uavviselige krav» som de den gang satte fram, så synes jeg en kan si at det slett ikke var noe dårlig resultat.

Jeg vil også gjerne, som Konrad Nordahl, beklage at resultatet av denne jordbruksavtalen igjen ble en forskyvning fram til 1. juli når det gjaldt utløpet av den gjeldende avtalen, men der har naturligvis bøndene oppdaget den uheldige posisjon de var kommet i, og det var altså blant de ting som statens forhandlere fant at de måtte bøye seg for.

Når det gjelder lønnsoppgjøret, finner ikke jeg noen grunn til å komme inn på det. Det var imidlertid et par bemerkninger til noe av det som Johan Bøe og Ingvald Hansen har sagt. Vel, jeg kan så inderlig godt forstå at det ikke er hyggelig for forhandlere når de møtes med sin motpart å få gjengitt uttalelser av Regjeringen eller andre. Jeg skjønner godt at det ikke er hyggelig. Men på den annen side er det vel riktig, som Ingvald Hansen sa, at iblant kommer en i en slik situasjon, når arbeiderbevegelsen sitter i viktige politiske posisjoner. Når arbeiderbevegelsens tillitsmenn i slike viktige posisjoner er nødt til å uttale seg, så må de nødvendigvis komme til å si ting som kan bli misbrukt. På den annen side kan jeg ikke forstå at det er riktig som Johan Bøe sa at det fra Regjeringens side er hevdet at det ikke er grunnlag for noe generelt tillegg. Den rammen eller den linjen som er lagt opp forutsetter jo nettopp et tillegg,

og det er jo riktig som formannen sa at en fra Regjeringens side forutsatte et gjennomsnittlig lønnstillegg på 20 øre timen. En annen sak er om dette er kommet så klart fram som det burde og skulle ha vært. Og det skulle da være et tillegg som skulle variere fra gruppe til gruppe. Der vil jeg si at den som i høy grad kunne ha grunn til å bebreide Regjeringen eller dens representanter — det måtte være Arbeidsgiverforeningen, fordi den kom i den uheldige situasjon at de istedenfor å starte på null, som den selvfølgelig ønsket å gjøre og som den også gjorde til å begynne med, faktisk hadde lite grunnlag til å motsette seg det antydende tillegget.

Johan Bøe nevnte også at det hele tiden dreidde seg om forhandlinger om kompensasjon. Vel, det er selvfølgelig ikke så lett å si hvordan alle disse hensynene kommer inn, men i det nasjonalbudsjettet som ble lagt fram i begynnelsen av året så har en jo regnet med en produksjonsøkning i løpet av året, som skulle gi rom for en økning av det private forbruket med om lag 3 prosent. Nå er det riktignok så at rent teoretisk er en del av dette faktisk tatt ut ved den lønnsglidning som fant sted i løpet av forrige år, og som altså gjorde seg sterkest gjeldende på slutten av året. Men på den annen side — har vel alle forutsatt — at det skal skje en reallønnsbedring ved de oppgjørene som er avsluttet.

Ingvald Hansen sa at en kanskje skulle spekulere litt i det at når levekostnadsindeksen kommer mistenkelig nær den røde streken, så blir prisnivået stabilt. Du er litt urimelig når du sier det så absolutt som du gjør. Det er riktig at det skjedde forholdsvis snart etter lønnsoppgjøret i 1954. Levekostnadsindeksen startet på 139, og alt i juli måned samme året var levekostnadsindeksen oppe i 145, og altså da mistenkelig nær den røde streken. Og det var selv sagt et varsel til regjering og myndigheter om at en måtte gjøre noe. Men det gjorde ikke at man da stabiliserte prisnivået på 145, men en satset på å få prisnivået ned. Det lyktes da også, heldigvis. Vi fikk levekostnadsindeksen ned til 142 poeng, og den lå på 142 poeng eller på 143 poeng et år framover. Ja, et halvannet års tid hadde vi jo her i Norge et forholdsvis stabilt prisnivå på 142 eller 143 poeng.

En skulle bruke sine fullmakter og etablere prisstopp, sa Ingvald Hansen. Ja, akkurat for øyeblikket er det prisstopp på nokså mange varer. Jeg tenker da på det forbudet som Regjeringen ved kgl. resolusjon har vedtatt med forbud mot forhøyelser av priser og avanser på alle varer som omfattes av konkurranseregulerende avtaler. Og det er et femmelig stort register av vårt vareområde. Det er også noen vareslag som faller utenfor dette område, men også der er en innstilt på å følge våkent med, og så sant det der skjer noe som ikke er saklig berettiget, så er det meningen at en skal slå ned på det.

En er også innstilt på at en om nødvendig skal bruke maksimalpriser der hvor det er den eneste utvei. Dette forbudet har jo alt ved et par anledninger vist seg å være nokså påkrevd. De fleste vil vite hvilke tilfelle det dreier seg om. Dette er et midlertidig tiltak, og jeg tror man må regne med at av noen lang varighet kan det neppe bli. Det er Prisdirektoratet som mener at vi ikke er i stand til å håndtere det over en altfor lang periode. Regjeringen satte det i verk på et tidspunkt da de fleste gruppene fryktet for en inflasjonsartet utvikling, fryktet en heving av det alminnelige kostnadsnivå og så skulle de være tidlig ute for å sikre seg sin del av kaka. Det var for å stanse og hindre en slik utvikling at en satte disse tiltak i kraft, og de kan vel stå ved makt inntil en har fått unna de fleste store oppgjørene, og en har fått ro over hele situasjonen.

Selvfølgelig er spørsmålet om den videre prisutvikling et spørsmål som ikke bare opptar lønnskakerne, men som også i aller høyeste grad må interessere myndighetene. Det er på mange vis faretruende at levekostnadsindeksen pr. 15. april kom så høyt opp som på 147.3 poeng. Her vil jeg understreke det som det allerede er gjort oppmerksom på — det er i forslaget til uttalelse at det sies — at det bl. a. skyldes de unormalt høye prisene på poteter, grønnsaker, bær og frukt, men det er like urovekkene for det. Regjeringen har satt i gang et arbeid, der en har bedt de folkene som er de rette innenfor administrasjonen, om å gjøre et opplegg som Regjeringen kan arbeide videre med når det gjelder mulighetene for tiltak for å sikre et stabilt prisnivå framover. Vi har i årene etter krigen dessverre vært i den situasjon at det nesten alltid har vært prisøkende tendenser vi har merket. Her tror jeg nok en skal være oppmerksom på at når det gjelder de fleste vareslag, så har prisene ikke steget. Det som er årsak til prisstigningen ligger på bestemte områder. Det ligger i jordbrukssektoren først og fremst, og der gir det seg nokså sterke og merkbare utslag. Men dessuten har en også hatt endel prisøkinger når det gjelder avgifter og takster på offentlige befordringsmidler og liknende. Jeg ser at det er mange — og ikke minst i pressen — som hevder at her skulle staten ikke gå foran når det gjelder å øke prisene. Men dette er et viktig prinsipp, og jeg vil gjerne si at hvis det er noen som mener at staten og kommunene gjennom beskatningen skal finansiere i større grad enn nå f. eks. jernbanene, telefon, telegraf, sykehus, sporveier, forstadsbaner osv., vel — det er også et standpunkt. Men jeg har ikke hørt at noen på et klart og prinsipielt grunnlag har gitt uttrykk for ønskeligheten av å føre dette over i beskatningen, og la en hel del slike offentlige institusjoner gå med underskudd. Jeg tror det i det lange løp er et uholdbart prinsipp. Det riktige bør være at også det som det

offentlige driver skal kunne balansere, men det har ligget endel sanne ting og presset på. Og det må dessverre få utslag i våre leveomkostninger.

Det Regjeringen har tenkt på når det gjelder det materiale den vil ha fram, er først og fremst å få bakgrunnsmateriale når det gjelder pristendensen på verdensmarkedet. Vi har ikke herredømme over det som skjer eller det som kommer til å skje, men det er viktig at vi kan få vite — så langt det er mulig — hvilken tendens som der gjør seg gjeldende. Dessuten vil vi gjerne vite om det er spesielle pristendenser som kan påvises i vårt eget land. Vi vil også ha et anslag for betalingsbalansen, slik at en kan se hvilke muligheter en har for ved utenriksøkonomiske tiltak å kunne påvirke den videre prisutviklingen. Og her har en et felt hvor en håper at en skal kunne gå til visse positive tiltak, som kanskje kan virke i prissenkende retning. En tror det fortsatt vil være endel tendenser i retning av økt prisnivå, og skal en da holde et stabilt prisnivå, så er det temmelig nødvendig at prisene på andre varer kan gå ned. Og nettopp på grunnlag av den noe lettere utenriksøkonomiske situasjon, har en allerede gått til å utvide frilistene noe. Det vil i seg sjøl føre til en viss nedadgående pristendens. Dessuten vil en når det gjelder å gi importlisenser — i større grad enn nå prøve å få ført noe av importen over på dollarområdet, fordi vi nå har litt rikeligere med dollar. Med det vil en kunne få kjøpt visse varer til lavere priser enn det vi kjøper fra andre valutaområder. Det er også en av de positive tingene som etter hvert vil komme til å virke inn på vårt prisnivå.

Så har en også overveid mulighetene av å gjennomføre visse tollsenkninger. Men både når det gjelder importen og når det gjelder tollpolitikken, så vet mange av representantene her at da kommer mange norske produksjonsinteresser og sysselsettingsmuligheter i høy grad inn i bildet. Vil en importere mer, så er det nesten på alle områder visse norske interesser som gjør seg gjeldende, og sammen med arbeidsgivernes representanter kommer temmelig ofte også fagforeningenes representanter og ber om at tollbeskyttelsen skal holdes ved like og ofte at den skal økes. Nesten alltid protesterer de mot tollsenkninger. Og på liknende måte er det når det er spørsmål om å foreta import til billigere priser enn de norske produsenter synes de kan lage varene for. Men her får en selvfølgelig prøve å være i kontakt med representantene for vårt arbeids- og produksjonsliv, og så langt en mener det er forsvarlig, satse på også ved slike midler å kunne få visse priser ned.

Når det gjelder det forslaget til uttalelse som er lagt fram av sekretariatet, så vil jeg bare si at jeg har lest det med stor interesse.

Ingvald Hansen sa at dette i grunnen bare var en gjentagelse av det som er vedtatt gjentatte ganger fra fagorganisasjonens side, men det ser ikke ut til at det var noe synderlig hjelp i det. For det første tror jeg nok jeg kan si om dette forslaget at det her er pekt på et par-tre konkrete ting, hva det ikke alltid har vært gjort. For mitt vedkommende vil jeg også si at jeg har notert meg med særlig glede den siste setningen i uttalelsen: «Representantskapet bemyndiger sekretariatet til straks å ta disse spørsmål opp med Regjeringen». Jeg håper sekretariatet har ment noe med den formen de der har valgt. Og hvis de har det — hva jeg går ut fra — så tror jeg det ligger noe vesentlig i det. Én ting er å vedta en alminnelig og generell uttalelse, der en gir uttrykk for bestemte ønsker, og så sender den over til Regjeringen. Hvoretter en så synes en er ferdig med saken. Det vet alle som får resolusjoner og slike alminnelige uttalelser, at de ikke er noe godt grunnlag for konkrete tiltak. En vet at de ligger der, og en vet at de er uttrykk for et ønske. Og naturligvis vil ikke jeg at noen skal tro at Regjeringen undervurderer noen uttalelse som kommer fra Landsorganisasjonens høyeste myndighet — som representantskapet er mellom kongressene — liksom vi aldri undervurderer noen uttalelse som kommer fra sekretariatet eller LO's tillitsmenn. Men akkurat dette at en skal ta spørsmålet opp med Regjeringen, innebærer at en ser det som litt av en felles oppgave, bl. a. på grunn av de tingene jeg nettopp nevnte. En vil altså iblant fra Regjeringens side, der en ønsker å gå til bestemte tiltak når det gjelder import, tolltiltak eller liknende, ha behov for noen som vi kan rådføre oss med. Vi kan iblant trenge å få litt støtte fra den samlede fagbevegelses ledelse. La oss da i tilfelle drøfte — representanter fra Regjeringen og representanter fra sekretariatet og fra de interesserte forbund — tingene i sammenheng. Jeg tror at en da har større muligheter til å nå fram til løsninger som arbeiderbevegelsen og arbeiderklassen i sin helhet kan se seg tjent med. Og jeg vil også si at det ville være en fordel for Regjeringen om den ved dette mer direkte samarbeid stadig kunne bli minnet om at nå skjer det noe som er uheldig, og her får vi prøve i fellesskap å se på de muligheter som kan være til stede for å rette opp misforholdet og for å sikre en utvikling som går i en retning som vi alle sammen må ønske.

Dette var, formann, noe av det jeg hadde å si. Jeg har vel brukt mer enn de 20 minuttene jeg fikk til disposisjon, så jeg har litt dårlig samvittighet av den grunn. Men la meg så til slutt få si at det var vel slik med temmelig mange av oss, at vi imøteså med både spenning og angst vårens mange og store økonomiske opp-

gjør. Og jeg kan forsikre dere at det var mange av oss i Regjeringen også som iblant hadde nær sagt søvnløse netter når vi tenkte på hva det kunne bli til. Og det ble ikke lettere når vi så hvordan det gikk i to av nabolandene våre — i Finland og i Danmark. Og ved siden av alt det andre som hendte i Danmark, så er kanskje det det mest kjedelige at det også førte til ganske vesentlige motsetninger mellom den faglige og den politiske arbeiderbevegelse. Jeg synes en der igjen ble minnet om det at vi i Norge skal holde fast ved dette å ha et godt og tillitsfullt samarbeid og en god kontakt til enhver tid mellom fagbevegelsen og partiet. I praksis er det selvsagt ikke alltid så lett å gjøre det. En strir hver med sitt. I særlig vanskelige situasjoner er fagbevegelsens folk nedgravd i arbeid — og Nordahl sa at de ofte måtte ta tårn både natt og dag — og iblant kan også Regjeringens medlemmer ha det på samme måte. Og så hender det vel at en ikke alltid er varsom nok. Jeg skal innrømme at vi i Regjeringen iblant har forsømt oss. Det beklager vi. Vi skal bare minne hverandre om at slikt ikke bør skje. Men jeg vil si at jeg var ikke så lite stolt på den svenske partikongressen i Stockholm forleden, da norsk arbeiderbevegelse ble lykkønsket fordi vi hadde løst våre problemer på en mønstergyldig måte. Fra svenske partifeller og fra svensk fagforeningshold ble det sagt mange smukke ord om norsk fagbevegelse. Jeg mener ikke vi skal sole oss i denne ros, men norsk arbeiderbevegelse kan notere den måten vi har løst første etappe av vårens tariffoppgjør på som en stor seier. (Bifall.)

Det fortsatte ordskiftet.

Karsten Torkildsen, Sekretariatet (Norsk Kjemisk Industrierarbeiderforbund), minnet om det vedtaket som representantskapet hadde gjort i januar i år. Dette vedtaket skulle danne grunnlaget for tariffrevisjonen. Utgangspunktet den gangen var et indekstall på 143. Det ble i vedtaket pekt på en rekke av de krav som forbundene skulle stille, bl. a. de sosiale kravene om lønn under sykdom, endring i bestemmelsene om godtgjørelse for de bevegelige helligdager, likelønnsspørsmålet osv. Når det gjaldt lønnsspørsmålet i sin alminnelighet, ble det pekt på at det som først og fremst skulle skje, var en justering av de laveste lønninger.

Har vi så fulgt dette opplegget? Er det blitt gitt kompensasjon for den prisstigning som har funnet sted? Og er den lønnsglidning som har funnet sted i enkelte industrier, kommet de lavestlønnte grupper til gode?

Jeg tror vi stort sett kan si at den fastlagte linjen er blitt fulgt.

I jernindustrien og i tekstil er de lavestlønte gruppene blitt løftet opp. Akkordene er ikke blitt tilsvarende hevet, fordi disse gruppene alt lå på et relativt høyere nivå.

Nå har det skjedd dette at levekostnadsindeksen antakelig vil nærme seg eller kanskje svinge noe over 150 poeng, og i den sammenheng legger jeg vekt på det som står i sekretariatets innstilling om at den lønnsøking som er oppnådd, må kunne tas på fortjenestemarginen i næringslivet.

Dette med at vi har fått fastslått i prinsippet at det skal betales en viss godtgjørelse under sykdom, tror jeg må tas med i vurderingen når vi skal bedømme resultatene av de tariffavtaler som hitil er revidert. Det teller ganske mye for de time- og ukelønte.

Når det gjelder lønn for bevegelige helligdager, står spørsmålet om en ordning for dem som arbeider i helkontinuerlig skift ennå åpent. Arbeidsgiverne har erklært seg villige til å oppta forhandlinger om dette spørsmålet, så det er ikke lagt bort. Alle som er berørt av dette, finner det imidlertid urettferdig at de ikke skal få den samme kompensasjon.

Konrad Nordahl: Jeg beklager at vi ikke nådde fram her, men vi er kommet så langt at vi kan se konturene av en slik ordning.

Bernh. Berntsen, Bergen og Fylkenes faglige Samorganisasjon, var skuffet over at utløpet av jordbruksavtalen nå var blitt flyttet til juli. Nå står vi akkurat der vi var for 2 år siden, sa han. Jordbrukerne har også fått inn en bestemmelse om at de skal ha automatiske tillegg, såfremt arbeiderne får dette ved sin tariffrevisjon. Jeg for min del trodde at vi ved dette oppgjør skulle komme vekk fra denne sammenkoplingen. Vi vet at jordbruket til tross for at tallet på sysselsatte i denne næring er gått ned med 100 000 har hatt en stor produksjonsøking. Dette må jo innebære at jordbrukerne har hatt en øking i realinntekten. Nå har imidlertid jordbruket fått en monopolstilling — det gjelder også fiskerier næringen — jordbrukerne har fått en omsetningslov som gir dem rett til å regulere både omsetning og priser. Vi ser samtidig at jordbrukerne ikke ønsker at staten skal være representert i de organisasjoner som dirigerer omsetningen. Representasjonen skal innskrenkes til én representant for Forbrukerrådet. Vi som lønns-takere bør imidlertid ta dette spørsmålet opp til alvorlig drøfting.

Vi er ikke imot at bøndenes og fiskernes levestandard skal heves, men det skal skje på samme grunnlag som for oss — gjennom en produksjonsøking. Vi bør også i vår jordbrukspolitikk ta mer sikte på å hjelpe småbrukerne. Det har etter min mening ikke kommet sterkt nok fram.

Når det gjelder det foreliggende utkast til uttalelse, kan jeg

stemme for det, men jeg tror det vil bli klarere, såfram vi foretar en liten endring. I fjerde avsnitt, som lyder slik: «Representantskapet vil understreke alvoret i situasjonen og framheve at det i tiden framover osv.», vil jeg foreslå at ordet *framheve* blir byttet ut med *forlange*. I neste setning, som begynner slik: «Den lønnsøking som er oppnådd, bør i de aller fleste tilfelle kunne tas på bekostning osv.», mener jeg at ordet *bør* helst bør skiftes ut med *må*. Jeg opptar følgende forslag:

- «4. avsnitt, første linje: «og framheve» erstattes med «må forlange».
- 4. linje samme avsnitt: «bør» erstattes med «må».

Klaus Kjelsrud, Norsk Skog- og Landarbeiderforbund, hadde heftet seg ved en uttalelse av statsminister Einar Gerhardsen om at jordbruksoppgjøret var et godt oppgjør. Konrad Nordahl valte å si at han ikke var kompetent til å uttale seg om oppgjøret i jordbruket. Nå kan vi vel innrømme at vi alle sammen er like lite kompetente til å si noe sikkert om hva dette oppgjøret kommer til å føre til.

Statsministeren forklarer dette med at reguleringsbestemmelsene kom med i jordbruksavtalen slik at forhandlerne måtte bite i det sure eplet, og det gleder meg å høre at de ikke var særlig fornøyd med dem. Det er vel også riktig som statsministeren sier at disse bestemmelsene neppe vil få noen aktualitet.

Det står i forslaget til uttalelse at de fleste av lønnstilleggene ikke bør gi noe utslag i prisene, men når det gjelder jordbruksproduktene står det i avtalen at de skal tas igjen på prisene. Etter min mening er det meget vanskelig å lansere indeksbestemmelser for jordbruksprodukter. Det er en farlig linje, og jeg vil be om at dette prinsippspørsmålet må bli tatt opp til grundig diskusjon. Hvis vi skulle ha liknende bestemmelser over hele linjen, ville det føre galt av sted.

Konrad Nordahl refererte følgende forslag, som var satt fram av Arthur J. Olsen og Th. Hanæs:

«Representantskapet vil henstille til forbundene og sekretariatet at alle forslag i forbindelse med tariffrevisjonen som sendes avdelingene til behandling, samtidig sendes til samorganisasjonene og distriktskontorene.»

Josef Larsson, sekretariatet (Jern og Met.), mente nok at det kunne hatt sin interesse å ta opp hele den økonomiske politikk til grundig drøfting, men dette emnet var ikke satt opp på dagsordenen ved dette høve.

Til Ingv. Hansen i Skotøyforbundet vil jeg bare si, fortsatte Larsson, at det er en viss forskjell på kontingenten i Jern og Met. og i Skotøy. Vi har innført fristempel for de ukene det er betalt ekstra-kontingent, og jeg tror ikke det skal skade noen eller noe forbund.

Jeg vil for øvrig erklære meg enig med Bøe i Bokbinderforbundet. Hvis medlemmene hadde fått kjennskap til at indeksen ville komme opp i 152—153, tror jeg forslaget ville ha blitt stemt ned. Flertallet var ikke så stort. Vi satte hele apparatet inn på å få det vedtatt. Jeg vil imidlertid ikke legge skjul på at det også var sterk stemning mot forslaget, bl. a. når det gjaldt bestemmelsen om indeksen. Vi mente at vi burde ha hatt kvartalsvise og helautomatiske indeksreguleringer. Ikke for å få indeksregulering, men for på den måten å tvinge gjennom en stabilisering av prisene. Slike bestemmelser ville nemlig virke som et ris bak speilet overfor så vel myndighetene som de prisbestemmende krefter i samfunnet. De burde få vite at hvis indeksen gikk opp med det og det beløp, så ville det øyeblikkelig føre til lønnsreguleringer. Vi fikk ikke gehør for dette forslaget i forhandlingsutvalget. Til gjengjeld krevde vi da av LO at sekretariatet skulle forplikte seg til å ta opp dette spørsmålet med myndighetene. LO skulle så å si få en avtale med myndighetene om stabilitet i prisene, slik at vi kunne unngå det som inntraff i 1954.

Vi bør ikke utfordre de fagorganiserte, som fra før av er meget mistenksomme på dette punktet. De ser nemlig at andre grupper har så mye lettere for å få kompensasjon for prisstigning. Bare de fagorganiserte skal ta hensyn og resignere. Dette forholdet kan influere på avstemninger og velte ellers akseptable forslag. Det skulle ikke så mye til før vi var kommet inn på den danske linjen her i landet heller, og jeg tror det er nødvendig å få i stand et intimt og positivt samarbeid med Regjeringen, hvis vi ikke skal «eventyre» bort mulighetene for et fredelig oppgjør av sommer- og høstavtalene.

Torbjørn Wiik, Norsk Tobakkarbeiderforbund, mente at indeksavtalen hadde vært til stor skade for forhandlerne. Indeksreguleringen burde vært automatisk, sa han, — ikke for å tvinge fram reguleringer, men fordi det kunne være en bremsefaktor når det gjaldt prisene. Det var med en viss bekymring jeg hørte av statsministeren at prisstoppen ikke ville bli langvarig. Etter min mening bør myndighetene sette alt inn på ikke bare å holde prisene, men også å presse dem nedover.

Det blir snakket så mye om kjøpepress. Hvor er dette kjøpepresset? Jeg tror ikke vi kan finne det blant lønns-mottakerne. Vi får en pekepinn om dette når vi leser forbruksstatistikken. Den viser ikke vesentlige endringer når det gjelder de lavest lønnede grupper. Nei, kjøpepresset ligger i et annet plan enn i forbrukssektoren. Jeg har forresten ikke noe særlig tro på Prisdirektoratets evne til å holde på det prisnivået vi har i dag. På forrige representantskapsmøte var vi inne på prisen på tobakk. Jeg kan opplyse at Prisdirektoratet i fjor innvilget tobakkkfabrikkene et tillegg i prisene, og det ga fabrikkene

en direkte fortjeneste av 6 millioner kroner. Og tobakkindustrien er høy-rasjonalisert og har ikke mer enn 1200 arbeidere i sin tjeneste.

Det forslaget som sekretariatet har lagt fram er vel og bra, men etter min mening burde det sterkere peke på kjøpepresset på investeringssektoren. Vi bør også gå inn for en mer positiv og aktiv linje på det økonomiske område.

Kontingentspørsmålet er blitt berørt her, og etter min mening bør LO ta det opp i hele sin bredde. Før var kontingenten gjerne lik en timelønn, men nå varierer den sterkt fra forbund til forbund. Kontingenten burde reguleres i samsvar med lønningene, og den burde ikke være gjenstand for landsmøtedebatt.

Ruth Svendsen, Porsgrunn, Norges Handels- og Kontorfunksjonærers Forbund, minnet om at det i vedtaket som representantskapet gjorde i januar var det også et punkt om kvinnelønningene. Formannen ga oss imidlertid ikke noen redegjørelse for dette spørsmålet, sa hun. Ved de revisjoner som hittil har funnet sted, har tilleggene vært vesentlig lavere for de kvinnelige arbeidere. Såvidt jeg vet er det bare i tobakkindustrien de har klart å få gjort noe på dette felt. Det har bevirket stor skuffelse blant de fagorganiserte kvinner. Jeg for min del følte meg nokså trygg på at det ville bli gjort noe i denne saken ved årets tariffrevisjon, fordi uttalelsene på forrige representantskap måtte oppfattes slik at det nå skulle gjøres et alvorlig framstøt for likelønnsprinsippet. Men det er altså ikke blitt noe av det hele, og ved de reguleringer som har funnet sted, er kvinnelønningene blitt enda mer tilbakeliggende. Jeg vil gjerne spørre formannen om han vil si litt om årsakene til dette. Og hvordan er sjansene i framtiden for lik lønn for likt arbeid for kvinnene? Det skaper irritasjon blant kvinnene at de skal stå side om side med menn og utføre det samme arbeid som dem, men likevel ha dårligere betalt. Vi har også noe som heter likelønnskomitéen — hvordan ligger det an med innstillingen fra den?

Ing. Henriksen, Norsk Transportarbeiderforbund: Josef Larsson sa at tilbakebetalingen av ekstrakontingenten i hans forbund neppe hadde vært til skade for andre forbund. Det er vel en sannhet med modifikasjoner. Jeg vet positivt at det har skapt irritasjon.

Einar Strand, Norsk Nærings- og Nydelsesmiddelarbeiderforbund, var stort sett enig i det forslaget som var lagt fram av sekretariatet. Det må være en hovedoppgave for alle å få stabilisert prisene. Det kan ikke være tvil om, sa han, at det er atskillig uro og mistenksomhet ute i distriktene. Jeg er for så vidt enig med Ingv. Hansen i at myndighetene er mer påpasselig når levekostnadsindeksen ligger rett oppunder den røde streken. Da vi i 1954 sluttet våre avtaler, var utgangspunktet 139. Når indeksen da går opp i 143, blir det en

belastning for arbeidstakerne. Nå kan det riktignok pekes på en viss lønnsglidning, men den kommer sjelden de lavest lønnede til gode, og det var nettopp dem en skulle løfte. Dette gjør vi ikke ved å løfte prisene til 150 poeng. Hovedoppgaven må være å stanse prisutviklingen. Jeg mener det burde stilles litt strengere krav i uttalelsen. Det burde kanskje hete at levekostnadsindeksen ikke burde komme over 150, for vi har et bestemt inntrykk av at vi har organisasjoner innenfor vårt næringsliv som har et for fritt spillerom. Vi hørte nettopp om tobakkefabrikkene som fikk et tillegg som ga en ekstra-fortjeneste på 6 millioner kroner. Hvis det ikke blir holdt igjen fra myndighetenes side, kan, kanskje kravene fra industrien om tillegg bli forsterket. Det vil derfor ha sin betydning om LO offisielt slo fast at en ikke måtte drive levekostnadsindeksen høyere opp enn til 150 poeng. Det ville være et varsko til de prisbestemmende krefter.

Ragnvald Andersen, Bergen, Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund: Når vi fikk flertall for forslaget i Jern og Met., så var det uttrykk for politisk solidaritet. Vi vedtok forslaget for å unngå politisk strid, men jeg vil gjerne ha sagt at vi ikke bør trassere for mye på denne solidariteten. Da Gunnar Bråthen nevnte at indeksen ville komme opp i 150, ble det atskillig uro, men nå får vi høre at den kanskje kan komme opp i 155! Dette med indeksen holdt på å sparke bena under hele forslaget i Jern og Met., og jeg vil så innstendig jeg kan henstille at vi må forsøke å holde indeksen på 150. Ellers kan vi komme til å miste medlemmenes tillit.

Når det stadig snakkes om kjøpepress, så kan ikke det gjelde de alminnelige lønnstakere. Forholdet er jo at de fleste lever på forskudd. De kjøper på avbetaling og lever på forskudd. Det vi trengte var kanskje en lov som begrenset avbetalingshandelen.

Torbjørn Wiik, Norsk Tobakkarbeiderforbund: Det hadde vært hyggelig om jeg kunne ha bekreftet det som Ruth Svendsen opplyste, nemlig at vårt forbund hadde fått gjennomført likelønnsprinsippet. Det har vi dessverre foreløpig ikke oppnådd. Det ble brudd i forhandlingene fredag, og det skjedde av 2 grunner, og den ene av disse var kvinnelønningene. Hvorvidt vi denne gangen skal klare å løse spørsmålet om kvinnelønningene, tør jeg ikke si noe sikkert om. Det er alt som taler for at vi må ta en streik.

Konrad Nordahl: Jeg skal selvsagt med glede redegjøre for spørsmålet om kvinnelønningene.

Landsorganisasjonen sendte på et tidlig tidspunkt en anmodning til forbundene om at de skulle stille krav om samme lønnstillegg for kvinner som for menn. Så vidt jeg har fått opplyst, er dette også blitt gjort, så det er derfor galt å si at kvinnene er blitt dårlig behandlet. I de fleste avtaler har kvinnene fått det samme gene-

relle lønnstillegg som mennene. I enkelte fag har de til og med fått større tillegg enn mennene, f. eks. ved bergverkene. I tobakkeindustrien står det ikke strid om likt tillegg for kvinner og menn, men om hvorvidt kvinnene skal ha større tillegg enn mennene. Noe får de nok, men hvor mye kan jeg jo ikke uttale meg om i dag. I enkelte industrier, således i tekstilindustrien, har kvinnene fått noe mindre enn mennene — 5 øre mindre pr. time. Dette er imidlertid unntaket.

Når det gjelder likelønnskomitéen, har jeg fått opplyst at det vil foreligge en innstilling fra denne i løpet av året. Jeg innrømmer at det har tatt lang tid, men det er også et meget vanskelig spørsmål.

Hva kontingentspørsmålet angår, er dette noe som hvert forbund bestemmer over. Landsorganisasjonen kan bare bestemme hva den skal ha av forbundene, ellers står forbundene fritt til å fastsette sin kontingent uten noen innblanding fra Landsorganisasjonens side. Hvis det ønskes endring i dette forhold, må saken reises på neste kongress, men jeg tror neppe at et forslag om en kontingentordning bygd på regulering av lønningene vil bli vedtatt.

Berntsen vil skjerpe forslaget. Det er meningen at dette forslag skal offentliggjøres. Det er skrevet under den forutsetning. Når vi møter Regjeringen for å diskutere situasjonen, skulle jeg anta at uttrykkene vil bli skjerpet noe.

Bern. Berntsen: Jeg tror ikke den endring jeg har foreslått vil svekke forslaget.

Konrad Nordahl: Jeg tror forslaget vil bli forstått uten at vi endrer disse ordene.

Statsminister *Einar Gerhardsen*: Jeg skal ikke blande meg bort i formuleringen av vedtaket, men når det gjelder spesielt uttrykket *forlanger*, så vil jeg henstille til representantskapet ikke å bruke det. Vi hører så ofte fra borgerlig hold at Regjeringen er et underbruk av fagorganisasjonen, og hvis det heter i et vedtak her fra representantskapet at det *forlanger* dette eller hint, så vil det straks hete at nå *forlanger* fagorganisasjonen noe igjen, og Regjeringen må bøye seg. Jeg tror ikke dette egentlig innebærer noen realitet.

Voteringen.

Etter forslag av formannen ble det foretatt en prøvevotering, som ga som resultat at Berntsens forslag fikk 12 stemmer. Ved den endelige votering ble innstillingen enstemmig vedtatt.

Forslaget fra Arthur J. Olsen og Th. Hanæs ble enstemmig vedtatt.

Avslutningen.

Formannen avsluttet møtet og takket alle for den saklige diskusjon. Spesielt takket han statsministeren som hadde tatt seg tid til å overvære møtet og delta i drøftingene.

Etter at *Thorleif Andresen* hadde lest protokollen, som ble godkjent uten merknader, hevet *formannen* møtet kl. 17.05.

